

Anna Hers

Historische Vereniging Oud-Beijerland

Anna Hers

door

Pieter Jan in 't Veld

Historische Vereniging Oud-Beijerland

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Het dorp	4
3. Anna Hers en de jaren in Oud-Beijerland	5
4. Jeugdwerk in Oud-Beijerland	14
5. Anna Hers de schrijfster	18
6. De jaren in Rotterdam	34

Opmaak: Jan Paul van der Spek

Uitgave: Historische Vereniging Oud-Beijerland, 2023

Het auteursrecht berust bij deze vereniging, er mag gebruik gemaakt worden van de tekst uitsluitend met bronvermelding.

Inleiding

Niemand in het huidige Oud-Beijerland heeft Anna Hers nog gekend. Al in 1930 heeft zij haar geboortedorp verlaten. Dus we moeten afgaan op bronnen, Anna Hers heeft nauwelijks zelf interviews gegeven en de paar interviews die zijn gevonden, geven niet veel prijs over haar leven.

Alleen haar bewaard gebleven afschriften van brieven, haar reacties op gebeurtenissen die werden behandeld in de rubriek "Spreeuwenpraat" in het dagblad "Het Vrije Volk" en oude krantenartikelen, die na haar overlijden zijn geplaatst. Op deze wijze zijn we iets te weten te gekomen wie Anna Hers was en wat haar in het leven dreef. Gelukkig kon worden geput uit het archief van de Historische Vereniging Oud-Beijerland, waar een groot deel van haar privé archief en het archief van haar vader aanwezig is.

Anna Hers schreef in 1949 het boek "De Oude Hoeve", volgens achterneef Floris Hers kan dit boek worden aangemerkt als autobiografisch. Het boek gaat over het leven op de "Almingshoeve" van de familie Van Eeten in Uitwijk. De hoofdpersoon Zieltje, staat voor Anna Hers zelf. Sommige passages spelen zich af in Oud-Beijerland en kunnen deels worden herleid naar situaties en personen in ons dorp.

Pieter Jan in 't Veld

Het dorp

“de streek is overweldigend, had men gezegd, zo trotsch, zoo verheven in de stille strijd van de breede krachtig voortstroomende rivier tegen den hoogen dijk en daarachter een onmenselijke uitgestrektheid van boomgaarden en velden”.

Zo schetste Anna Hers Oud-Beijerland en de Hoeksche Waard toen haar vader er zich vestigde als arts in haar boek “Barbara Rens”.

Het dorp Oud-Beijerland waar Anna Hers werd geboren, telde ca. 5300 inwoners. Het dorp werd in die tijd globaal begrensd door de Zinkweg, de Oost- en Molendijk en de Langeweg. Het religieus en kerkelijk leven was in het dorp bepalend voor de samenleving. Er was een verbazend brede en kleurrijke waaier van zeven kerken en kerkgenootschappen. De grootste kerkelijke gemeenschap was de Nederlands Hervormde kerk, de Dorpskerk.

Oud-Beijerland was van oudsher een typische koopmansgemeente in de Hoeksche Waard, dit ten opzichte van de overige dorpen die veel meer een agrarisch karakter hadden. In het dorp waren slechts enkele grote boerderijen, zoals “Het Paradijs”, “Schillemansstede”, “De Johannahoeve”, “De Hoogerwerf” en “Vredenburg”. In het dorp waren enkele zelfstandige ambachtslieden, een timmerman, metselaar, smid, enkele zadelmakerijen en een wagenmaker. Natuurlijk was de kleine middenstand vertegenwoordigd door vele bakkers, enkele vleeshouwers, kler- en klompenmakers. De meeste inwoners waren dagloners die met landarbeid hun brood verdienden. Het waren boerenknechten, griendwerkers en vlaswerkers.

De handelsgeest van de Oud-Beijerlanders bracht hen met koopwaar langs boerderijen en dorpen in de streek. Ook het venten in Rotterdam gingen de Beijerlanders, zoals ze werden genoemd, niet uit de weg, zeker als in 1847 er een bootverbinding komt vanuit de Oud-Beijerlandse haven naar Rotterdam.

Oud-Beijerland

Anna Hers haar jaren in Oud-Beijerland

Begin 1881 vestigt haar vader de huisarts Johannes Floris Philippus Hers zich in Oud-Beijerland. Op 9 september 1880 was hij in Almkerk in het huwelijk getreden met Jacoba Sara van Eeten. Een dochter van een gefortuneerde landeigenaar in het Brabantse Uitwijk in het Land van Heusden en Altena. De familie bewoont de imposante “Almingshoeve”.

Molendijk

Het echtpaar Hers koopt in 1881 het pand Molendijk wijk B no. 453, van de vlasser Dirk Hoogenboom Pietersz. Het pand wat we nu kennen als Molendijk 44, waar Dr. Hers ook zijn huisartsenpraktijk begint. Het gezin van Dr. Hers was kerkelijk niet meelevend en kan gerust liberaal genoemd worden, zonder dat zij zich bij enige politieke beweging aansloten.

Anna Gerardina wordt geboren op 29 juni 1885, in het huis aan de Molendijk, vernoemd naar haar grootmoeder van moederszijde Anna Gerardina Dooreman. In het gezin zijn dan al drie kinderen geboren. Op 20 september 1881 zoon Floris, op 17 november 1882 een doodgeboren dochtertje en op 10 april 1884 een zoon Willem, kort voor de geboorte van Anna op 22 januari 1885 overlijdt dit jongetje. Later op 3 oktober 1887 wordt in het gezin Hers nog een jongetje geboren, die de naam Jan Adrianus krijgt, ook dit kind komt al vroeg te overlijden op 26 oktober 1888. In dit doktersgezin waaraan ook het verlies van drie kinderen niet voorbij is gegaan, groeit Anna Hers op met haar oudste en enige broer. Anna en haar vader waren gelijkgestemde zielen, de relatie met haar moeder lag gecompliceerder. Haar moeder, dochter van een koopman met een politieke carrière, kon zich ergeren, omdat zij dacht dat Anna geen eerzucht bezat. Haar vader zag het niet zo somber in.

Als Anna 4 jaar is, verhuist het gezin op 31 juli 1889 naar een ruim nieuw groter huis met een grote tuin dat uitkijkt op de uitgestrekte tuinen en boomgaarden van het Boterhof. Dit heeft haar vader laten bouwen aan de Ravenweij, Ooststraat wijk A no. 352, nu Ooststraat 20.

Anna Hers had een aangeboren ooggebrek. In de rubriek Spreeuwenpraat in "Het Vrije Volk" van 23 juni 1964, zegt zij zelf hierover:

"Ik heb een aangeboren ooggebrek, nl. een zeer sterke bijziendheid. Zonder bril zie ik binnen een halve meter goed, maar daarbuiten zie ik niets meer. Alles nevelig en vloeit in elkaar. Lezen, schrijven, naaien doe ik zonder bril. Als kind bedreigde me algehele blindheid, heb ik later begrepen. Toentertijd was er geen glas voor mij. M'n eerste bril kreeg ik toen ik 24 was. Dat is iets geweest in mijn leven. Dat moment zal ik nooit vergeten. Ik zag een andere wereld. Ik herinner me nog dat vloerkleed van die dokter. Opeens zag ik mooie, scherp tegen elkaar afgetekende kleuren. Die hele entourage was niet meer vaal. De dokter ging met me in zijn tuin en ik zag géén wazige groene massa, maar blaadjes aan de bomen. Ik hoorde niet alleen de vogels in de lucht, maar ik zag ze ook vliegen".

dr. Johannes Floris Philippus Hers

de bomen. Ik hoorde niet alleen de vogels in de lucht, maar ik zag ze ook vliegen".

Anna Hers werd in haar vroege jeugd geplaagd door de ziekte scrofulose. Zij had last door deze ziekte van ontstoken plekken op haar benen. Haar benen moesten door deze aandoening verbonden worden. Daardoor liep zij ook moeilijk. In haar vroege jeugd verbleef ze veel op het familielandgoed "de Almenhoeve", zo ook het hele jaar 1890. Haar grootvader Willem van Eeten, had als koosnaampje voor haar bedacht "Kardoes", omdat zij volgens hem, het haar heeft, als van een ongeschoren poedel.

Het autobiografische boek "De oude Hoeve" speelt zich grotendeels af op de "Almingshoeve". Dat Anna graag bij haar grootvader Willem van Eeten op "Almingshoeve" is, is goed voor te stellen. Een grote hoeve met veel ruimte voor een jong kind. Uit een veiling in 1842 is op te maken hoe groot de hoeve is:

"Ene zeer goede heerenhuizinge, 4 beneden en 4 boven kamers, 2 keukens, mangelkamer, karnvertrek, 3 kelders, daaraan vaststaande grote schuur en stallingen, alles voorzien van pompen en verdere gemakken voorts afzonderlijk bakhuis en grote schuur en daarbij behorende tuinen, boomgaarden, extra goede bouw- wei- en hooilanden, bepotingen en beplantingen, ca. 50 bunder".

Jacoba Sara van Eeten

Op "de Almingshoeve" leert Anna de latere minister-president Hendrik Colijn kennen. In de familie Van Eeten "'t jong van Tekske" genoemd. Volgens grootvader Willem van Eeten zou deze jongen nog weleens voor galg en rad opgroeien.

Ooststraat 20

De Almingshoeve

Anna Hers

ooglapje dragen. Volgens de journaalboeken noteert haar vader begin december 1890: *“Annetje klaagde 's morgens reeds een weinig keelpijn. 's Middags opeens geeuwen en koud, meer hoofd- en keelpijn, een zicht- en voelbare zwelling onder de maxilla (bovenkaakbeen) en een dikke plek op de rechter tonsil”*. Wat betekent dat Anna keelontsteking heeft.

Het is de bedoeling dat Anna naar de, op 9 maart 1891 geopende, bewaarschool in de Ooststraat zou gaan. De school waarvoor haar broer Floris kort daarvoor de eerste steen heeft gelegd. Maar de geconstateerde kinkhoest en later de mazelen, waar ze erg ziek van was, verhinderen dit. Anna zou de bewaarschool school nooit bezoeken.

Als Anna een jaar of zes is gaat ze op breiles bij Juffrouw Laban. Deze heeft een breischool aan huis, in het huis van haar vader het schoolhoofd van de openbare school in de Schoolstraat (huidige Karel

Als Anna weer in haar geboortedorp is, na haar verblijf in “Almingshoeve”, gaat ze graag met haar vriendin mee naar de drukkerij van haar oom Arie Verhagen aan de Molendijk.

In de drukkerij van de Fa. Hoogwerf, die het Nieuwsblad voor de belangen van de Hoeksche Waard en IJselmonde uitgeeft, leert ome Arie Verhagen de meisjes spelenderwijs omgaan met letters. Zo laat Arie Verhagen de meisjes letters pakken uit de letterbakken, door ze te benoemen als een hoepeltje, drie benen, twee benen een driehoek met een bruggetje en zelfs een zwaantje.

Door de oogziekte moest Anna, die in de familie Annetje werd genoemd, regelmatig behandeld worden. Haar vader Dokter Hers, vond het moeilijk om de pijnlijke behandeling zelf te doen, en vroeg zijn zwager Isaac Johannes Hage, die arts was in Zuidland om de behandeling voor hem te doen.

Dat de behandeling pijnlijk is, was Anna zich bewust. In “de Oude Hoeve” geeft Anna zelf aan, dat als zij de merrie van oom Isaac hoort op de klinkertjes zij er direct vandoor ging. Als de behandeling klaar was moest Anna tijdelijk een

Doormanstraat). Als Anna genoeg van had van het breien, liep ze gewoon de kamer uit, de trap af naar de woonkamer, daar zat meestal meester Huibert Laban een man met een grijs ringbaardje en een zwart kalotje. Hij werd Anna's tweede vriend, hij leerde haar over de moerbeiboom in de grote tuin achter het schoolhuis. Hij vertelde haar over de zijderups. De oude schoolmeester Huibert Laban was blijkbaar erg gesteld op dokter Hers. Altijd herhaalde hij: *"je hebt een beste vader, kind"*.

Op zaterdag 14 februari 1891 overlijdt Anna's grootvader Willem van Eeten.

In september 1894 gaat Anna, dan 9 jaar oud naar de lagere school, dit is de eerste openbare lagere school in de Schoolstraat. Op een gure dag loop zij samen met haar vier jaar oudere broer Floris, via de Waterstal langs de muur van de kerk naar de Schoolstraat. Maar Anna had het zich allemaal anders voorgesteld. Haar oude vriend meester Laban zal spoedig de school verlaten. Wegens zijn gezondheid heeft hij ontslag gevraagd aan het gemeentebestuur. Zaterdag 29 september is de laatste dag van meester Laban op school. Anna nam in tranen afscheid van haar oude vriend. Ze zal nooit meer les krijgen van meester Laban.

In het schoolhuis komt de nieuwe meester, Jacob Karreman te wonen. Volgens Anna verloor de moerbeiboom al zijn aantrekkelijkheid, zeker nu de tuin achter het schoolhuis voor haar verboden terrein is geworden. Al snel kreeg Anna enkele nieuwe vriendinnen, maar ze vielen in het niet met de komst van Beatrix Jacoba van Dijk. (in "de Oude Hoeve" Beetje genoemd).

In het boek "de Oude Hoeve" haalt Anna Hers een voorval aan wat zij meemaakt bij het Oud-Beijerlandse waterleidingbedrijf. Op een gure zomerse dag gaat Anna met enkele van haar vriendinnen naar het fabrieksterrein van de Oud-Beijerlandsche Hoogdruk Waterleiding Maatschappij, Anna kan hier vrij rondlopen, omdat haar vader hier President-Commissaris is. Als ze de waterbassins ziet, wil Anna met haar ingezwachtelde benen, een voet in het water zetten. Machinist Doe Brouwer van het waterleidingbedrijf, die bij de watertoren woont, betrapt haar. Voordat Anna thuis is heeft Doe Brouwer haar vader al ingelicht over het voorval. Vader Hers legt zijn dochter uit dat zij de gezondheid van de

Oud-Beijerlanders in gevaar zou brengen door met je vuile voeten in de bassins te gaan en het water zou vervuilen.

boerderij van de familie Van Dijk aan de Nobelstraat, nu afgebroken

Anna vertelt graag griezilverhalen aan haar vriendinnen Krijntje, Koosje en Beatrix. 's Avonds voor het naar bed gaan in de houtloods van oom Fop Smit, naast het huis van haar vader aan de Ooststraat vertelt Anna van de wiefkes en boemannen. (Krijntje de Groot en haar oudere zus Lidewij wonen waarschijnlijk bij hun oom Fop Smit). In het boek "de Oude Hoeve" verhaalt Anna over

Sinterklaas, waar haar Joodse vriendinnetje, de op 28 juni 1885 geboren Duifje de Jong, die woont in de Nobelstraat, in de keuken van het doktershuis komt. Tijdens het verblijf van Anna op de "Almingshoeve" worden voor Duifje en haar zusje Leentje, mutsen gebreid. Het gezin van vader Abraham de Jong verhuist in 1904 naar Rotterdam. Na het doorlopen van de lagere school geeft

Oostvestplein

meester Karreman, vader Hers het advies om Anna te laten doorleren op de Franse school. Ondanks dat er sinds 1875, een Franse school is in het dorp, in een lokaal van haar eigen school, kies vader Hers voor een Franse school in Rotterdam. Kort voor haar vertrek naar de Franse school in Rotterdam overlijdt op 10 juli 1898 Anna's beste vriendin Beatrix Jacoba van Dijk, (Beetje in het boek "de Oude Hoeve"). Op de boerderij van de familie van Dijk in de Nobelstraat neemt Anna afscheid van haar vriendin.

Begin september 1898 vertrekt Anna naar Rotterdam. Op 8 september wordt Anna Hers ingeschreven in het bevolkingsregister van Rotterdam op het adres Oostvestplein no. 27, bij de familie Schuller.

(Het Oostvestplein lag voor de Tweede Wereld Oorlog ten westen van het huidige Oostplein aansluitend op de Goudsesingel). Zij is daar ambtshalve in 1900 uitgeschreven. Later op 5 augustus 1964 zou Anna Hers in de Spreeuwenrubriek van het "Vrije Volk" hierover zeggen: *" als kind woonde ik een jaar op de hoek Goudsesingel in een pension voor volwassen dames, alvorens er plaats voor mij was in het domineesgezin, waar ik later kwam. Tijdens mijn schooltijd op de Franse school. Het was niet erg prettig in dat pension, een vreemde school en een stad die mij benauwde".*

Waarschijnlijk heeft Anna tot december 1904 bij het domineesgezin gewoond, op 24 december 1904 komt zij met attestatie van de Hervormde Kerk terug in Oud-Beijerland.

Grootvader Floris Hers heeft inmiddels zijn huisartsenpraktijk in Herkingen neergelegd en komt op 10 augustus 1900 bij zijn zoon aan de Ooststraat wonen.

Vanaf 1908 gaat hij in Ooltgensplaat bij zijn andere zoon Jan Adrianus wonen. Later in de rubriek

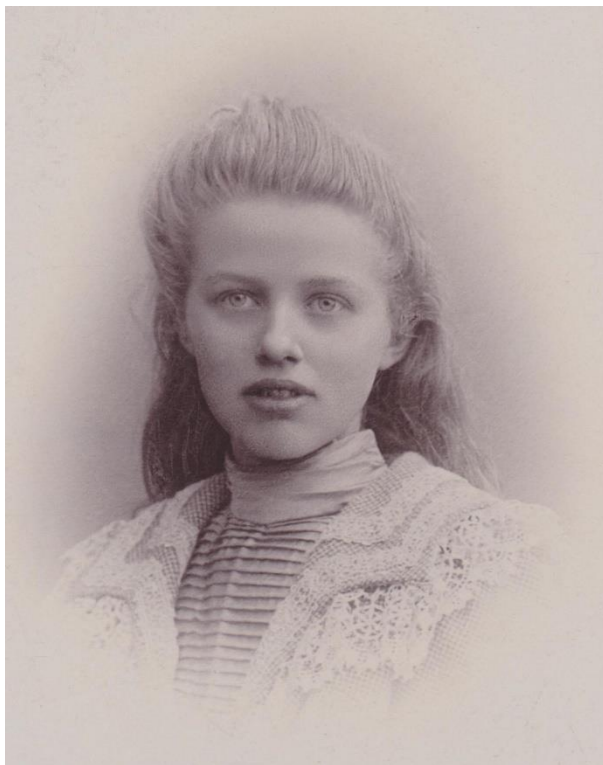
grootvader Floris Hers

Spreeuwenpraat in het Vrije Volk van 9 april 1964 denkt Anna met veel vreugde terug aan het eigen gebakken krentenbrood, koekjes en taarten van haar moeder. Ook bij haar grootouders in “de Almingshoeve” in Uitwijk, werden van die grote ronden tarwebroden gebakken in het bakhuis.

Na haar opleiding aan de Franse school in Rotterdam, begint Anna een opleiding tot boekhouder, maar haar hart ligt bij schrijven en zij wil schrijfster worden. In 1903 laat Anna Hers zich als 18-jarige in de Oud-Beijerlandse dorpskerk dopen. Anna voelt zich ook aangetrokken tot de Nederlandsche Protestanten Bond, waar ook haar moeder lid van is. Anna moet zich bij deze vereniging thuis hebben gevoeld in het kerkje aan de Beneden Molendijk. Volgens de notulen van de ledenvergadering op 6 oktober 1909 geeft Anna ondersteuning aan de leidsters van de zondagschool. Van 2 oktober 1912 tot 27 april 1923 is zij bestuurslid van de vereniging. Dat Anna verder actief is in het kerkje, blijkt, dat zij op enig moment bij de samenzang het orgel gaat bespelen. In 1922 moet zij om gezondheidsredenen stoppen als organist en krijgt als dank een schemerlamp. Op 3 juli 1903 schrijft vader Hers aan zijn studerende zoon Floris: *“Annetje heeft dinsdag t.g.v. haar verjaardag meisjes visite gehad. Zij heeft een mooi schrijftafeltje van tante Trui (Geertrui van Eeten, ongetrouwde zus van haar moeder) gehad. Van de andere tantes hoopt zij gedichten van Longfellow (Henry Wadsworth Longfellow) te krijgen”*.

NPB aan de Beneden Molendijk

Anna Hers

In 1906 is het 25 jaar geleden dat Dr. Hers zich in Oud-Beijerland vestigde als huisarts. Op zaterdag 19 mei is er een groot feest in het dorp, het zal een waar dorpsfeest worden. Overal hing de nationale driekleur, schoolkinderen in hun zondagse kleding togen zij naar het doktershuis aan de Ooststraat. Om 10.00 uur kwamen ook er nog 400 kinderen van de openbare school van meester Karreman. Er werden toespraken gehouden en liederen gezongen zoals *“Dr. Hers gaat nooit verloren”*. Later kwamen ook de kinderen van de Bijlschool met meester Schmidt en de Keucheniusschool van meester Van Dam. Namens de scholen kreeg de jubilerende dokter een bloemstuk aangeboden. Ook burgemeester Van Lith kwam langs namens een commissie en bood hij een microscoop aan. Ook kreeg de jubilaris nog een gedenkboek met de namen van zijn patiënten en bewonderaars. De maandag

daarop komen ook de bakkers nog op visite in het doktershuis. Anna schreef op 27 mei een beeldende brief aan haar broer Floris over deze bijzondere gebeurtenis, enkele delen uit het ooggetuigen verslag van Anna aan haar broer:

“Klokslag 11.00 uur stond ik in de voorkamer en keek door het raam naderde er uit het oosten langzaam eene statige processie van wittegeschorte, witgekapte personen, die om zich tegen een fijne motregen te beschermen, groote regenschermen uitdagend opwaarts hieven onder aan de stoep maakte front en ik drukte mijn neus haast plat om verder te zien. Toen naderde ut het westen langzaam een tweede processie en maakte front voor het huis van de mussiesvrouw. Op het gewenk van de eerste processie, begonnen zij de stoep af te dalen. Toen riep ik mijner familie bijeen, waarvan het eerste lid bezig was zich te scheren en de andere een stuip kreeg van het lachen, op straat sloot de schare zich aan en trad op ons huis toe. Druk redeneerende, waarschijnlijk om te beslissen wie voorop zou gaan”.

Volgens Anna leek de troep ontsnapt uit de boeken van Samuel Pickwick.

“uit alle deuren en vensters kwamen menschen tevoorschijn en de familie Hers hun lachlust smorende haastten zich om hunne gasten te ontvangen”

Over de toespraak van Mej. Osnabrugge schrijft Anna: *“eene schitterende toespraak die ondergetekende niet na kan vertellen, omdat zij alle moeite deed om niet te stikken. Eindelijk was iedereen gestoeld en gestoofd, tusschen twee haakjes ik had eer mijn stoven. De jubilaris zat voor de kachel te midden van zijn personeel en scheen wel weinig in het te zinken, tusschen al die krakende schorten en zwarte rokken maar dat was minder. De eerste gang koffie en koek deed de rondte en werd zwijgend genuttigd. Toen hield de jubilaris een speech, zie de talrijke hoofdknikken en met ware dokters woorden onderbroken tot de oude heer Hers verscheen en werd met gejuich ontvangen [Jna nog een zoetje te hebben genuttigd te hebben, stonden de dames op en bedankten. Het was bij eene, Suus (de Smet) maakte een dansje in den gang en een der gasten verzekerde mij, dat zij Pain in der buik had van de deeg (grote pret). De processie stelde zich weer op en deed eene ommegang in de gemeente, waardoor zij vele goede burgers noodzaakten natte neuzen te halen”.*

(de mussiesvrouw is de hoedenwinkel van Van Kuijk, Oost Voorstraat 1, nu afgebroken).

Begin 1915 wordt Dr. Hers ernstig ziek, op 19 maart 1915 maakt hij zijn laatste aantekeningen in zijn journaalboek, enkele weken later legde hij zijn praktijk neer. Op 31 juli 1915 vroeg hij zijn ontslag aan bij het gemeentebestuur als gemeente arts. Al spoedig werd hij opgenomen in het Anthoni van Leeuwenhoek ziekenhuis in Amsterdam, waar hij werd geopereerd. Inmiddels was het echtpaar Hers officieel verhuisd naar de Prins Hendrikstraat 7 in Rotterdam. Op 28 september 1915 overleed

Dr. Johannes Floris Philippus Hers. Volgens een advertentie in het Nieuwsblad voor de belangen van de Hoeksche Waard en IJselmonde van zaterdag 24 juli 1915, wordt vanaf 26 juli de praktijk van Dr. Hers, waargenomen door de arts H.L.W. van Beuningen van Helsdingen.

Anna verlaat na de verhuizing van haar ouders, het huis in de Ooststraat en verhuist naar een woning in de Kerkstraat. In april 1915 is er op initiatief van o.a. Aletta Jacobs een congres in het Vredespaleis in Den Haag. Hieruit komt

Anna Hers, 1919

voort een comité vrouwen voor duurzame vrede, wat later in Nederland uitmondt in de “Vrouwenbond voor Vrede”. Langzamerhand ontstaat bij Anna Hers het idee van de zinloosheid van de oorlog. Van nabij heeft zij de opvang tijdens de Eerste Wereldoorlog van de Belgische vluchtelingen in Oud-Beijerland meegemaakt, haar vader was betrokken bij die opvang. Anna voelt zich meer en meer betrokken bij organisaties die meer pacifistisch zijn ingesteld. Later begint Anna Hers lezingen en radiopraatjes te houden namens de “Vrouwenbond voor Vrede”.

Grootvader Floris Hers is op 19 maart 1918 in Ooltgensplaat overleden. Bij de boedelscheiding krijgt Anna - buiten een klein geldbedrag - een aantal obligaties, waaronder een aantal wat later blijkt waardeloze Russische en Turkse obligaties. In 1920 heeft haar moeder Jacoba Sara Hers- van Eeten het doktershuis aan de Ooststraat 20 verkocht aan de arts, H.W.L. van Beuningen van Helsdingen, die het doktershuis tot die tijd heeft gehuurd. In Rotterdam koopt zij het pand Prins Hendriklaan 6a, waar zij gaat wonen. De etages zijn of worden verhuurd aan onderhuurders. Anna Hers laat zich op 18 november 1920 uitschrijven als lidmaat van de Nederlands Hervormde kerk in Oud-Beijerland. Later in de rubriek Spreeuwenpraat in “Het Vrije Volk” op 4 maart 1964 schrijft zij het volgende:

“ik ben buitenkerkelijk. Dit wil echter niet zeggen dat ik zonder religie ben, want met de doop blijf je onverbreekbaar verbonden. Het is overigens een rustig bestaan om buitenkerkelijk te zijn”.

Als er in 1927 een etage leeg komt in het huis van haar moeder aan de Prins Hendriklaan 6, gaat Anna op de vrijgekomen etage wonen.

Jeugdwerk in Oud-Beijerland

In 1897 erft Antoinette Clara de Jongh- van Weel, de weduwe van de Heinenoords predikant Marten Adriaan de Jongh, van haar moeder het pand West- Voorstraat 6 met tuin en schuur aan de Kerkstraat. In 1902 laat zij de schuur aan de Kerkstraat afbreken en herbouwen tot het pand wat we nu kennen als Kerkstraat 15. Antoinette Clara de Jongh- van Weel en haar dochters zijn vanaf het begin

Kerkstraat 15

betrokken bij het tot stand komen van Nederlandsche Protestantenbond (NPB) afdeling Oud-Beijerland en omstreken. Mej. A. Buisman is sinds 1900 godsdienstonderwijzeres bij de NPB, de vereniging waar ook Anna lid van is en in 1903 bestuurslid wordt.

Diederika Helena Petronella en Emilia Diederika de Jongh en Mej. A. Buisman richten in 1902 de Oud-Beijerlandse afdeling van de kinderbond op. De leden van de NPB behoren tot een vereniging van gelijkgestemden. Het is goed voor te stellen dat Anna al vroeg bij de oprichting van de afdeling van de Kinderbond betrokken is.

De kinderbond heeft als doel om kinderen elke woensdag- en zaterdagmiddag nuttig bezig te houden met naai- en breiwerk. Er werd voorgelezen, spelletjes gedaan. In het nieuw gebouwde pand aan de Kerkstraat vond de kinderbond onderdak voor haar activiteiten.

Maar het clubgebouw wordt ook gebruikt voor allerlei maatschappelijke vraagstukken, zoals in een bericht in het Nieuwsblad voor de belangen van de Hoeksche waard en IJselmonde van 28 maart 1903, waar een lezing wordt gehouden over arbeiderswoningen.

Waarschijnlijk was Anna Hers hier al snel bij de activiteiten van de kinderbond betrokken.

In 1910 wordt door een aantal inwoners en Emilia

Diederika de Jongh besloten om de vereniging "Ons Huis" op te richten.

Doel het oprichten van een openbare leeszaal, de ontwikkeling op verschillend gebieden, waardoor een betere geest onder de mensen kan worden aangekweekt. De bibliotheek wordt ook ondergebracht in het pand Kerkstraat 15, wat vanaf die tijd de naam "Ons Huis" draagt.

Anna Hers maakt deel uit van het eerste bestuur van "Ons Huis". Later werd haar vader voorzitter van de stichting.

In 1910 vertrekt Antoinette Clara de Jongh- van Weel samen met haar dochters uit Oud-Beijerland. op 29 september 1910 schenkt zij het pand Kerkstraat 15 aan de vereniging. en zal nog een aantal jaren de vereniging financieel

— Donderdagavond zal er in het Clublokaal aan de Kerkstraat alhier een lezing worden gehouden door Mevr. v. d. Pek—Went met het onderwerp: „Arbeiderswoningen”.

Nieuwsblad voor de belangen van de Hoeksche Waard en IJselmonde, 28 maart 1903

steunen. In 1912 wordt Anna Hers directeur van "Ons Huis". Uit de jaarverslagen die werden gepubliceerd in het Nieuwsblad voor de belangen van de Hoeksche waard en IJselmonde is op te maken dat de vereniging in een behoefte voorziet. De kinderclubs zijn een groot succes, veelal werden deze bezocht door ruim 250 kinderen, ook waren er avondclubs voor oudere jongens en meisjes. Er was een kinderleeszaal bezocht door 700 kinderen. Er is een naaischool voor meisjes van 12 - 18 jaar, zij leerden kosteloos naaien en verstellen. De gemaakte kleding werd met kerst aan de armen uitgedeeld. Er waren handwerkclubs, er werden zangavonden georganiseerd waarbij de schaalcollecte bestemd was voor het plaatselijk steuncomité. Er werden ook regelmatig lezingen gehouden voor volwassenen over maatschappelijke thema's. De bibliotheek werd in enkele jaren snel uitgebreid tot ruim 1800 boeken, met circa 3838 uitleningen. Later zeggen enkele over hun tijd in "Ons Huis" en de rol die Anna Hers hier speelde:

"elke woensdag- en zaterdagmiddag ging ik voor 1 cent bij haar op de club, dan leerden we zingen en spelletjes doen".

"handarbeid, zingen en we studeerden een kinderoperette met kostuums van bij elkaar gebedelde gordijnen, stukken die werden opgevoerd zijn o.a. "Kalief" en "Doornroosje".

Anna Hers bekende later in een interview de kostuums zelf te naaien.

kinderclub in "Ons Huis"

Het vele jeugd- en clubwerk wat Anna Hers alleen moet doen met de ondersteuning van enkele vrijwilligers wordt in het voorjaar haar te veel. Op 8 juni 1923 verschijnt er een bericht in het Nieuwsblad voor de belangen van de Hoeksche waard en IJselmonde dat;

"de directrice van "Ons Huis" Mejuffrouw A. Hers, wegens gezondheidsredenen haar werkzaamheden vermindert. Ons Huis, dat behalve het beheer van de leeszaal en de bibliotheek ook op woensdag- en zaterdagmiddag diverse activiteiten voor kinderen organiseert, kan melden dat de kinderclubjes geleid gaan worden door jonge meisjes, de naai- en reiklasjes krijgen ieder een leidster, en voor de handarbeidclub is Mejuffrouw Van den Corput, onderwijzeres aan de Katholieke school, beschikbaar. Zaterdag 16 juni is er een tentoonstelling van het bij de laatste club gemaakt werk".

kookcursus ca. 1925

Ondanks dat de gezondheid van Anna Hers te wensen overlaet, ziet ze kans om op 16 oktober 1925 haar diploma machineschrijven te halen bij de Pitmanschool in Rotterdam. Begin 1930 heeft Anna Hers een lezing gehouden in "Ons Huis" onder de titel "Botsende jeugd". Waarschijnlijk over het actief deelnemen aan de bevordering van vrede. Op de lezing is blijkbaar door de toehoorders veel commentaar gegeven. In het Nieuwsblad voor de belangen van de Hoeksche waard en IJselmonde van 7 februari 1930, reageert Anna Hers met het doel misverstanden te voorkomen:

"In verband met mijn causerie heb ik enerzijds iets omljnd, wat ik volgens de bewuste toehoorder niet had mogen doen in m'n functie als directrice van "Ons Huis". Dit wil ik in mijn kwaliteit als directrice nog even nader berichten [...] later tusschen mijn post een schrijven van een zusterinrichting, dat luidde: O-B heeft zeker zijn inzending al klaar voor de Vrede 's tentoonstelling in Den Haag.

U schreef 'n een pacifistisch boek. zorgt u dat het er komt? Ik antwoordde: O-B heeft helaas geen materiaal, maar het bewuste boek gaat er heen en zelf heb ik een werkdag op me genomen.

"Ons Huis" is een geestelijk lichaam. Heeft steeds gepredikt Liefde voor al wat leeft, verdraagzaamheid en broederschap. Nu het er op aankomt, dat "Ons Huis" op zijn eigen gestelde premissen, de conclusie moet trekken, zou het kleurloos moeten blijven? Dan wordt 't een ding zonder zin. "Ons Huis" heeft altijd de vredesgedachte uitgedragen. Nu gaat het er om dat het die gedachte in daden om moet zetten. In de Openbare Leeszaal beginnen stemmen op te gaan in sommige wordt al gewerkt, dat we ons stempel op de vredesliteratuur hebben te plaatsen, dat we hier in deze richting het accent hebben te laten vallen. Op 11 november hebben in de leeszaal te Rotterdam- ook bij mij- de biljetten van de wapenstilstand herdenking gehangen. Naar voren is gebracht, dat voor kleine leeszaalen en Ons Huizen een groote taak ligt voor het lerende woord, het persoonlijk contact. "Ons Huis" te O-B. heeft zich aangesloten bij den passende Vredeskring School en Vrede. En als straks de Openbare Leeszaal zich aansluit bij de Nooit meer Oorlogsfederatie mag de leeszaal te O-B. niet achterblijven. Ik weet wat er internationaal voorbereid wordt en dan gaat O-B. met tal van zusterverenigingen. De Algemeene Nederlandsche Kinderbond, vertegenwoordigd hier in "Ons Huis", heeft in zijn devies: "Goed en vriendelijk te zijn jegens ieder levend schepsel".

“Geen kind is klein en hulpvaardig, klaar en waar te zijn”. Kinderen van één Vader zijn we allemaal. Waar we mogen wonen, wat we mogen spreken in wat voor tong of taal. In verschillende plaatsen wordt gewerkt aan de internationale jeugdcorrespondentie. Mijn kinderen zijn er hier nog niet rijp voor. Ze vinden het gek aan onbekende kameraadjes te schrijven. Maar dat komt wel. Ik heb er in ieder geval al over gesproken. O-B. als “leeszaal”, als “Ons Huis” heeft met tal van andere geestelijke instituten Nederlandinternationaal te vertegenwoordigen in het groote vredeswerk. En als zoodanig de staatslieden in den Volkerenbond moreel te steunen. Persoonlijke inzichten mogen verschillen, maar ik stel er prijs op openlijk aan te toonen, dat ik en als mensch en als directrice tot hertoe mijn plicht deed”.

Het is niet ondenkbaar dat de vredesgedachte van Anna Hers en de conservatieve opvattingen van de Beijerlanders een breuk hebben veroorzaakt. Nu ze toch al in Rotterdam woont, is het niet moeilijk om Oud-Beijerland de rug toe te keren.

Schrijfster Anna Hers

Als Anna haar vader probeert te overtuigen dat zij toch liever schrijfster wil worden, stelt vader Hers als voorwaarden dat hij eerst de mening wil horen van een deskundige. Via de fa. Hoogwerf, waar zij toen ze klein was de letters leerde bij oom Arie Verhagen, vraagt Anna om een oordeel van een schets. De fa. Hoogwerf stuurt de schets door om een oordeel te vragen aan de hoofdonderwijzer P. M. H. (Peter) Welker uit Numansdorp, die vader Hers ook goed kent en aan de basis stond van het Nieuwsblad voor de belangen van de Hoeksche Waard en IJselmonde. Peter Welker geeft Anna in een brief van 5 juni 1905 zijn oordeel:

“u hebt fantasie, stijl en zijt op weg [...] maar vindt haar nog te jong, ze moet nog veel lezen om een goed schrijfster te worden”.

Toch zet Anna Hers door, later zou iemand over Anna zeggen: *“als Anna iets wil, dan zet ze door”.*

In 1906 worden er enkele gedichten en schetsen gepubliceerd, onder het pseudoniem Job de Hever.

In het zelfde jaar verschijnt er in het vrouwentijdschrift “Hollandse lelie” een gedicht onder haar eigen naam onder de titel: “aan Tinco”.

Het is somber gedicht voor een jonge 21 jarige vrouw.

De aanleiding van het gedicht is het overlijden van de 13 jarige Tinco

van Hijckama Vlieg op 24 januari 1906, die aan tuberculose leed. Uit een dankbetuiging van zijn ouders, na het overlijden van Tinco, in de Nieuwe Vlaardingsche Courant, blijkt dat Anna Hers volgens de ouders, buiten haar vader als arts, bedankt wordt voor haar “liefderijke toewijding”.

In 1909 vraagt Anna Hers ook de mening van Ida Heijermans, die regelmatig lezingen geeft in “Ons Huis”. Op 14 september schrijft Ida Heijermans:

“geboeid gelezen en ik voel dat u over schrijftalent beschikt. De stijl is hier en daar, lang niet verzorgd. Als ik u was dan liet ik het werk nog minstens een half jaar rusten, u staat dan bij het overlezen er als een vreemde tegenover [...] En u voelt zelf dan ook wat er geschrapt kan worden”.

Ida Heijermans nodigt Anna voor de komende zaterdag uit, om verder te praten en haar reactie te kunnen verduidelijken.

Aan Tinco.

Als ik wakker lig,
En niet slapen kan,
En tuur in den donkeren nacht,
dan denk ik aan hen,
Dier me lief zijn op aard',
Dan voel ik de pijn,
Die 't scheiden me baart
En ik ween stil en zacht.

Als ik wakker lig,
En niet slapen kan,
En tuur in den donkeren nacht,
dan denk ik aan Hem,
Die mijn Koning is, die leed
Zooals na Hem,
Nog niemand deed,
En ik bid, stil en zacht.

Als ik wakker lig,
En niet slapen kan,
En tuur in den donkeren nacht,
dan denk ik aan veel,
Wat voorbij is gegaan,
Dan voel ik mijn hart,
Zoo rustig slaan,
Dan is mijn lijden zacht.

Als ik wakker lig,
En niet slapen kan,
En tuur in den donkeren nacht,
dan zie ik daar hen,
Zoo stil weenen om mij,
Dan voel ik in me,
Slechts medelij,
Dan weet ik “'t is volbracht”.

Als 't zomer wordt,
En de meidoom bloeit,
En de rozen staan reeds in knop,
Dan ben ik niet hier,
Om dat alles te zien,
Dan ben ik daarboven bij God.

En toch als ik
Nog eenmaal zag,
De rozen in hun vollen gloed,
Nog eenmaal slechts,
De meidoom rook,
Och, het leven is zoo zoet.

Maar neen, 't is goed,
Ik moet gaan van hier,
Mijn taak heb ik hier volbracht
Ze was niet groot,
Maar ik heb haar toch
Eenvoudig ten einde gebracht,

Zijn bleek gelaat,
Scheen heilig haast,
Toen hij deze woorden sprak.
Berusting lag
In elke trek,
Nog in 't oog, dt stervend brak.

ANNA HERS.

gedicht aan Tinco

Voor de talrijke blijken van belangstelling en deelneming, zoowel tijdens de ziekte als bij het overlijden van onzen geliefden Zoon TINCO ondervonden, betuigen wij onzen oprechten dank. In 't bijzonder onzen hartelijken dank aan den WeledelZeergel. Heer Dr. HERS, voor de zorgvolle behandeling, en aan zijne dochter mej. A. HERS, voor de liefderijke toewijding.

T. A. VAN HIJLCKAMA Vlieg.
J. VAN HIJLCKAMA Vlieg—
SCHELLING.

Oud-Beierland, 2 Februari 1906. 612

Nieuwe Vlaardingsche Courant, 2 februari 1906

In het blad "Nederland" jaargang no. 64 staat te lezen:

"een geschrift als Jozua Bronsveld is niet waard bekeken, noch gelezen te worden. Het spijt mij voor de schrijfster en uitgever, dat zij hun tijd en ambitie niet in andere, betere richting hebben aangewend-Mejuffrouw Anna Hers heeft geen stipje begrip van romanschrijfkunst"

In 1914 komt het boek "De familie Welmoed" uit bij uitgeverij P.N. van Kampen & zn. Begin augustus 1915, schrijft haar vader vanuit het Antonie van Leeuwenhoek ziekenhuis aan zijn vrouw Jacoba Sara: *"het boek valt erg in de smaak door de zusters om beurten gelezen"*.

In de periode 1914 en 1924 komen er geen boeken van Anna Hers uit, wel schrijft ze in diverse bladen zoals "Eigen Haard", "Groot Nederland" en "De Prins" onder het pseudoniem Job de Hever. Op 25 juni 1917 schrijft uitgeverij Valkhof & co te Amersfoort aan Anna Hers:

"wij namen van uitgeverij P.N. van Kampen te Amsterdam "De familie Welmoed" over. Mocht u nog een kinderboek gereed hebben stuur ons dit toe te lezing".

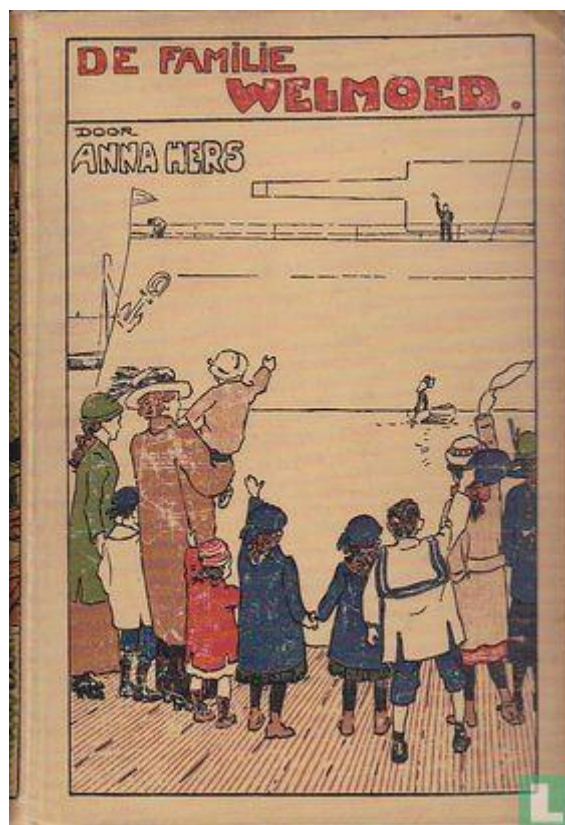
In oktober 1923 heeft Anna Hers een manuscript over geestelijke zaken aangeboden aan uitgever A.G. Schoonderbeek. Op 8 november 1923 schrijft de uitgeverij aan Anna Hers:

"gelet op de ongunstige conjunctuur van deze tijd, het geldgebrek, verflauwde belangstelling voor geestelijke dingen treffen meer dan iets anders, het werk van den onbekende auteur. Het begint al bij de aanbieding aan den boekhandel, men is wantrouwend, wil er niet aan. Er verschijnt zoo overstelpend veel, er zit zelfs geen gang in goede bekende boeken. Zo is het uitgeven van een boek als het uwe voor den uitgever een ondankbaar werk, waarbij men een zucht van verlichting slaakt, als de eigen onkosten er uit zijn". Kortom men is wel

In 1912 komt bij uitgeverij P.N. van Kampen & zn. haar debuut roman voor volwassenen uit, met als titel: "Jozua Bronsveld".

De recensies op het boek zijn verschillend: in het "Nieuws van de dag" van 19 oktober 1912:

"het boek is levendig en natuurlijk geschreven, niet zonder een tikje tendenz en ook niet zonder eenzijdigheid, maar toch met deugden, die levenswaardig maken, vooral voor jonge mensen".

boekcover "familie Welmoed"

ds. Kornelis Havinga

in deze gemeente door gebracht, zeer bittere, wat wel het best uitkwam bij zijn afscheid op 10 april 1904, toen hij uitsluitend zijn ambtsbroeders toesprak”.

Ook over dit boek verschijnen enkele recensies. In het blad “Voorwaarts” schrijft mr. Punch: *“Doch niettegenstaande den aangewezen zwakken bouw van het boek en ondanks de niet altijd vlekkeloze taal ook, blijft er genoeg van over om de lezing aan te bevelen”.* In het maandblad “Elsevier” schrijft D. Th. J.: *“En als het blaadje dan na pagina 106 opeens wordt omgekeerd, en Anna Hers laat zien waartoe zij in staat is- ja, dan accentueert dat wel erg het tweeslachtig karakter van dit boek”.*

In 1927 heeft Anna Hers meegedaan met haar manuscript van “Het Beugeljong” aan een wedstrijd, uitgeschreven door de uitgever Van Holkema & Warendorf te Amsterdam, het winnende manuscript zal worden beloond met een uitgave, in de serie bekroonde boeken. En een geldbedrag van f 1000,--.

Op 16 december 1927 schrijft uitgever Van Holkema & Warendorf aan Anna Hers: *“hoewel uw boek niet is bekroond met f 1000,-- omdat het tot de betere inzendingen behoort willen wij het wel uitgeven”.* Voor de eerste druk van “Het Beugeljong” ontvangt Anna het voor die tijd vorsteljk bedrag van f 300,--.

verheugd over de kwaliteit van het boek, maar het risico is te hoog, zij doen haar wel een voorstel om het boek zonder vergoeding van de uitgeverij uit te geven, ook moet zij zelf gratis de correctie doen. Er worden 1000 exemplaren gedrukt, 100 boeken voor de publiciteit aan de pers. Als het boek goed loopt en het trekt de aandacht, krijgt zij bij een herdruk f 200,- - en voor elke verdere herdruk ook f 200,--.

Anna Hers is hier waarschijnlijk mee akkoord gegaan, want een jaar later komt het boek

“Barbara Rens” bij deze uitgever uit. Zij draagt het boek op aan haar vader, voor wie zij een intense bewondering heeft. Voor het boek zou de Oud-Beijerlandse Ds. Havinga model hebben gestaan voor de hoofdpersoon Bald Rort. De zin in het boek van dokter Dronk: *“Hier heb ik geleerd dat een dokter wijs doet, als hij een dominee zoveel mogelijk van zijn patiënten verwijderd tracht te houden”.* Dit zou zomaar door Dr. Hers uitgesproken kunnen zijn.

Ds. Kornelis Havinga heeft het in Oud-Beijerland erg moeilijk sinds hij in 1900 predikant het dorp is en nam al in 1904 afscheid. Havinga was zo teleurgesteld, dat hij volgens M.H.A. van der Valk in zijn boek “Kerkelijk Oud-Beijerland” het volgende opmerkte over de afscheidsprek van Havinga: *“bittere dagen heeft hij*

**boekcover “het Beugeljong”,
2e druk**

Het boek wordt door sommige goed ontvangen en gekwalificeerd als één van de beste meisjesboeken. Maar sommige recensenten zien er niets in.

“Het Centrum” van 15 oktober 1928.

“toch zou ik 't boek niet willen aanraden aan onze opgroeiende meisjes. Daartoe is het milieu van Beugeltje te modern in de slechte zin”.

NRC van 23 oktober 1928, Marie Schmitz.

“Dit Beugeljong heeft temidden van veel een eigen geluid en een eigen kleur”.

Ook vanuit de bibliotheekwereld komen lovende brieven bij Anna Hers binnen, zo ook van de bibliothecaresse van de Openbare leeszaal en bibliotheek in 's-Gravenhage, mevrouw L. de Gaay Fortman zij schrijft op 3 oktober 1928:

“wat heeft u een mooi boek geschreven voor de oudere meisjes”.

Het hoofd van de jeugdbibliotheek in Rotterdam H.J. Kluit schrijft op 28 september 1928:

“ik wil u graag even zeggen dat ik met bijzonder veel genoegen uw boek “Het Beugeljong” heb gelezen”.
In 1928 publiceert Anna een kort verhaal in het tijdschrift “Nederland” no. 7 onder de titel: “Het bezoek”.

In 1927 heeft Anna Hers een manuscript van “Martha’s Grootste Levensles” aangeboden bij uitgeverij Hollandia drukkerij te Baarn. Op 5 maart 1928 schrijft uitgever Van Holkema & Warendorf aan Anna een brief: *“bij de nieuwe uitgaven van uitgeverij Hollandia drukkerij te Baarn zagen wij uw nieuwe boek aangekondigd. Wij maken u er op attent dat wij het boek “Beugeljong” niet enkel hebben uitgegeven naar aanleiding van het juryrapport maar vragen u bij nieuwe manuscripten eerst aan ons aan te bieden”.*

Anna laat het antwoord door een vriend opstellen, met de strekking dat zij in principe bereid is om in het vervolg een nieuw manuscript aan Van Holkema & Warendorf toe te zenden, maar behoudt zich wel het recht voor lopende transacties en onderhandelingen van die toezegging uit te sluiten. Het antwoord van Van Holkema & Warendorf laat niet lang op zich wachten want op 13 maart is er al een antwoord van de uitgever dat zij zich kunnen vinden in de gestelde voorwaarden. Hollandia drukkerij heeft veel vertrouwen in het boek “Martha’s Grootste Levensles”. Zij hebben 1000 exemplaren van het boek laten drukken, wat zij op 16 augustus 1928 aan Anna schrijven.

BEKROONDE JONGENS- EN MEISJESBOEKEN
UITGEGEVEN NAAR AANLEIDING VAN DE

1.000.— PRIJSVRAAG
VOOR HET BESTE JONGENSBOEK
JURY: C. JOH. KIEVIET
THEO THIJSEN
A. B. VAN TIENHOVEN

1.000.— PRIJSVRAAG
VOOR HET BESTE MEISJESBOEK
JURY: ANNA VAN GOGH-KAULBACH
TOP VAN RHIJN-WAËFF
J. P. ZOOMERS-VERMEER

JONGENSBOEKEN
BEKROOND:
AVERIJ DOOR MARIE C. VAN ZEGELEN
TERWIJL VOOR DEN PRIJS NOG IN AANMERKING KWAMEN:
ONDER DE DUINKERKERS DOOR G. C. HOOGEWERFF
DE STEM IN HET BOSCH DOOR L. D. A. P. VAN SON
KEESIE ORANJE DOOR KEES VALKENSTEIN

MEISJESBOEKEN
BEKROOND:
WIJ, MET ONS VIJVEN, IN ROME DOOR TINE COOL
TERWIJL VOOR DEN PRIJS NOG IN AANMERKING KWAMEN:
HET BEUGELJONG DOOR ANNA HERS
ONS HONK DOOR DIET KRAMER
DIDI'S AVONTUREN DOOR CHR. MORESCO-BRANTS

Elk deel is fraai geïllustreerd en kost in prachtband slechts f2.00 — Vraagt gratis toezending van uitvoerig prospectus

VAN HOLKEMA & WARENDORF'S-U.M.-AMSTERDAM

NRC, 26 november 1928

Anna Hers

In de rubriek "Spreeuwenpraat" in "Het Vrije Volk" van 20 november 1963 schrijft Anna over het boek dat zij het in de oorlog van 1914- 1918 heeft geschreven en opdroeg aan alle moeders. In de NRC van 26 februari 1929 schrijft Maria Schmitz een recensie: *"Na het Beugeljong, dat een mooie boekje, waarin ernst en humor en gevoel elkaar zoo gelukkig in evenwicht houden was mij dit boek voor oudere meisjes eigenlijk een beetje een tegenvaller"*.

boekcover "Grooten worden"

bekroning in aanmerking is gekomen. Het is ernstig, degelijk werk, zeker geschikt om jonge meisjes van omstreeks vijftien jaar te lezing geven. Anna Hers kan goed vertellen en zij heeft hart voor jonge meisjes van thans".

In 1933 heeft Anna Hers een manuscript ingestuurd aan Van Holkema & Warendorf onder de naam: "de drie gekken van Buurthoven". Op 30 juni 1933 stuurt de uitgever Anna een brief waarin ze aangeven het manuscript te hebben gelezen, maar nog geen beslissing te hebben genomen om het uit te geven en sturen het manuscript retour. Zij adviseren om het in te sturen voor de H.P. prijsvraag. Mocht het boek niet bekroond worden dan zullen zij later beslissen.

In een brief van 27 december 1933 schrijft Anna Hers aan haar uitgever Van Holkema & Warendorf dat zij bezig is met het schrijven van een nieuw boek, direct na nieuwjaar reageert de uitgever dat zij het manuscript uiterlijk voor 15 februari in het bezit willen hebben. Waarschijnlijk gaat het hier over het boek "Ko weet uitkomst" dat in 1933 is uitgekomen.

Er is bij de uitgever ook grote twijfel over het herdrukken van het boek "Martha's Grootste Levensles" de uitgever is van mening dat het geen kinderboek is. Maar een boek voor grote mensen over kinderen, zij zullen dan ook geen herdruk voorbereiden. Wel zullen ze de reizigers het boek meegeven om bij de boekhandel te informeren wat de belangstelling is.

Ook vanuit de lezers komen reacties bij Anna Hers op haar privé adres binnen. Op 19 september 1928 schrijft mevrouw E.A. de Jong in Rotterdam, aan Anna Hers: *"ik zal het boek ook gaarne aanbevelen voor de bibliotheek en de portefeuille voor onze Algemene Nederlandsche Vrouwen en Vredesbond, waarvan ik voorzitter ben"*.

In 1930 komt bij uitgever Van Holkema & Warendorf het boek "De Almenhoeve" uit. Het Rotterdamsch Nieuwsblad van 21 november 1930 gaf als recensie: *"Dit boek voor de jeugd bevat niet enkel ontspanningslectuur [...] Mej. Anna Hers is een bekende Rotterdamsche pacifiste en dus brengt ze de jeugd ook in dit opzicht haar ideeën bij"*.

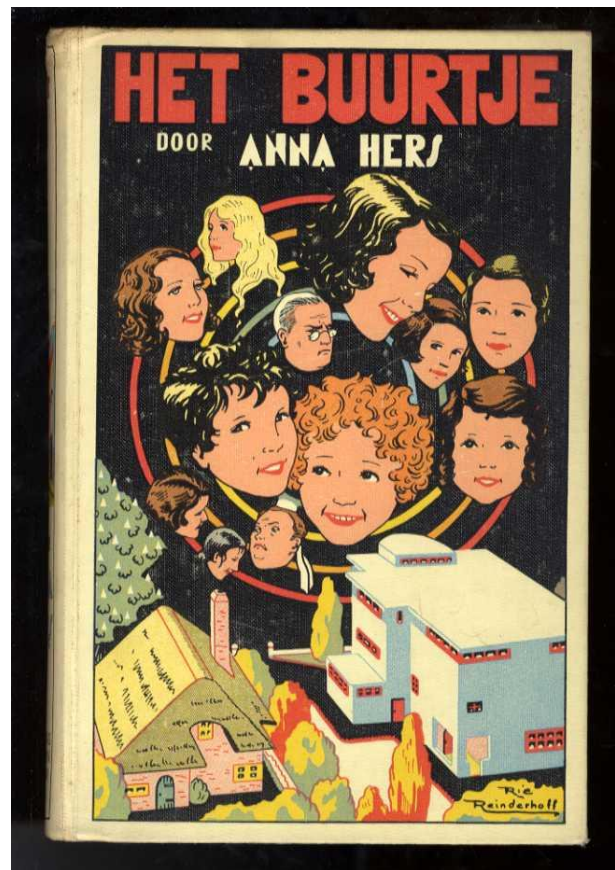
In 1932 beleeft het boek "Het Beugeljong" een 2^e druk. In het zelfde jaar heeft uitgever Van Holkema & Warendorf weer een prijsvraag uitgeschreven. Anna Hers stuurt een manuscript in met als titel: "Grooten worden". Op 4 februari 1932 schrijft de uitgever aan Anna Hers, dat ook dit manuscript niet in de prijzen is gevallen, maar omdat het manuscript behoort tot de betere inzendingen willen ze het wel uitgeven. Zij bieden haar weer het voor die tijd het kapitale bedrag van Fl. 300,- aan.

In het blad "Het Vaderland" van 23 oktober 1932 staat een lovende recensie:

"Grooten worden" is het derde boek dat voor

boekcover "Ko weet uitkomst"

boekcover "Buurtje", 1^e druk

Langzamerhand gaat Anna Hers ook meer het thema vrede in haar boeken verwerken. Uit het antwoord van de uitgever Van Holkema & Warendorf over het ingeleverde manuscript "Het gezin Vliermolen" bestaat de indruk dat het voor een commerciële uitgever te ver gaat. Op 27 april 1936 schrijven zij aan haar: *"onze ervaring op het gebied van boeken die de vrede propageren is zeer slecht in de tegenwoordige tijd is de belangstelling voor de vrede zelfs nog geringer dan jaren geleden"*.

De uitgeverij wil het boek alleen uitgeven als de internationale bond voor vrede de uitgave wil steunen door het verlenen van een subsidie. In 1936 komt nog wel het boek "Buurtjes" uit, de recensie van de Volkskrant van 5 december wijt er een klein artikel aan: *"Dit is wel een al te somber boek voor oudere meisjes, waarvoor het bedoeld is. Zeker luchtigheid is ook verkeerd, gelukkig is de wereld nog niet zo somber als ze in dit boek wordt afgeschilderd [...] Anna Hers had waarlijk wel lichtere kleuren op haar palet mogen nemen; zulk een somber schilderij als ze maakte zal de jeugd maar afschrikken. Jammer, sant schrijven kan Hers uitstekend"*. Ook in het Indische Courant van 16 januari 1937 wordt aandacht besteed aan het boek:

"Het is een weinig opwekkend boekje dat thans van de hand van Anna Hers verschenen is, toch in elk geval is het stukken beter dan haar gedichtenbundel, eenige weken geleden in deze rubriek besproken".

Ook in 1936 heeft Anna Hers nog een manuscript aan de uitgever gestuurd, op 21 juli 1936 schrijft de uitgever Van Holkema & Warendorf: *"Wij hebben het manuscript gelezen van het boek "Op de Drempel" en zien er geen grote verkoopmogelijkheden in. Gezien de aangename relatie doen wij u een voorstel om 300 exemplaren te laten drukken, waarvan wij de netto kosten ramen op f 100,-. Indien u bereid bent zelf f 75,- bij te dragen. Nemen wij de kosten van promotie voor onze rekening, maar ook de mogelijke opbrengst. Als het boek uitverkocht zou worden krijgt u de f 75,- terug"*.

Blijkbaar is Anna Hers akkoord gegaan, want het boek is uitgegeven.

boekcover "Beugeljong", 4^e druk

boekcover "Beugeljong getrouwd", 1^e druk

De verschillende kranten hebben een recensie gepubliceerd, het Tijdschrift Nederland 1936 geeft als mening *"over het geheel genomen mag haar poging om poëzie te schrijven, als volkomen mislukt worden beschouwd"*.

Het Nieuwsblad van het Noorden van 30 oktober 1937 door J.G. de Haas geeft als mening:

"zijn deze verzen zwak van bouw en vervalt de schrijfster telkens in herhalingen, die in plaats van suggestief te zijn, vermoeden en het geheel nog meer verzwakken".

In het Rotterdamsch Nieuwsblad van 19 november 1937 is te lezen: *"Anna Hers legt getuigenis af van de zielsontwikkeling, welke de schrijfster de laatste tijd heeft doorgemaakt"*.

In 1936 zijn 11 exemplaren verkocht.

Waarschijnlijk heeft Anna Hers ook een exemplaar verzonden naar Prinses Juliana, op 8 oktober 1936 komt er een bedankbriefje namens de Prinses.

Begin 1937 heeft Anna Hers een nieuw manuscript van een gedichtenbundel aangeboden aan de uitgeverij. Zij antwoorde op 5 februari 1937: *"als wij u een groot plezier doen met het uitgeven van een nieuw bundeltje gedichten, zijn wij bereid dit op de zelfde condities te doen als eerder bij "Op de Drempel"*.

Blijkbaar is Anna Hers ook met dit voorstel akkoord gegaan en wordt de gedichtenbundel *"Inwijding"* uitgegeven.

Het Rotterdamsch Nieuwsblad geeft op 19 november 1937 als haar mening: *"Inwijding heeft zij deze gedichten genoemd, omdat zij inderdaad een inwijding waren in de geslotenheid van het eigen bewustzijn. De gedichten hebben een diepreligieuze toon, die het begrijpen van hen, die in deze sfeer niet thuis zijn uiterst moeilijk maakt. Men moet zich volkomen instellen op de gemoedstoestand van Anna Hers om te kunnen worden doordrongen van deze gedichten"*.

In het jaar 1937 komen gelijktijdig, in de serie knalserie van Van Holkema en Warendorf, twee boeken uit, de 4^e druk van *"het Beugeljong"*. En ook een vervolg met het boek *"Beugeljong getrouwd"*.

De recensies zijn verschillend:

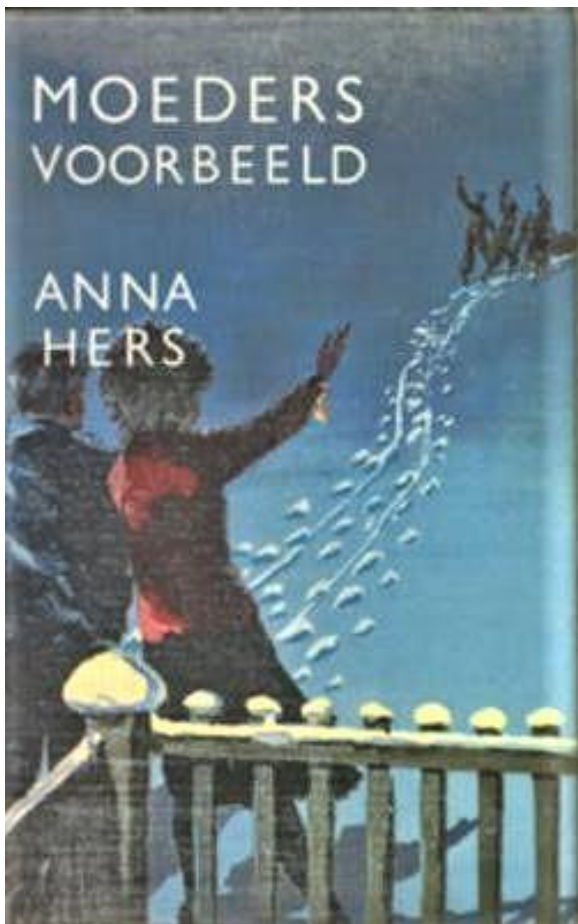
"De Avondpost" van 16 november 1937 geeft als mening over de uitgave van het *"Beugeljong getrouwd"*: *"we voorspellen dit voortreffelijke meisjesboek, met zijn vlotte karakterteekeningen een goede ontvangst"*.

“De Tijd” van 3 december 1937 geeft recensie: *“overigens een beetje sentimenteel geschreven meisjesboek”*.

De “Haagsche Courant” van 29 november 1937: *het is een gevoelig verhaal, met een vlotten stijl en met scherpe karakterteekeningen”*.

“Nieuwe Apeldoornsche Courant van 3 december 1937 *“twee boeken die een blijvende aanwinst vormen voor onze meisjeslectuur”*.

Eerder in 1933 bood Anna Hers haar manuscript over “Drie gekken van Buurthoven” aan haar vaste uitgever Van Holkema & Warendorf aan. Haar uitgever zag er waarschijnlijk geen markt voor, dus wordt het nu aangeboden aan uitgeversmaatschappij W.L.& J. Brusse in Rotterdam. Waarschijnlijk is deze uitgever ook niet echt overtuigd van een succes. Zij doen haar wel op 18 juli 1938 een aanbieding om het boek uit te geven. Op 1 december sturen zij wel een contractvoorstel waarbij de auteursrechten volledig worden overgedragen aan de uitgeverij en dat Anna Hers 50% krijgt van de winst, na aftrek van de kosten. Uiteindelijk komt het boek uit onder de titel: “Het Heilig Leven”.

boekcover “Moeders Voorbeeld”

De recensies op het boek zijn ronduit vernietigend.

“Zaans Volksblad” van 17 januari 1939:

“Een boek om het kort te zeggen, beter ongeschreven ware gebleven [...] een verward boek met vele grote woorden”.

De Gooi -en Eemlander van 3 januari 1939:

“niettemin doet de vrij uitvoerige verteltrant aan de opzet van het boek veel afbreuk: een bondigere stijl zou de verschillende kwaliteiten van dit verhaal ongetwijfeld beter hebben doen uitkomen”.

“de Tijd” van 16 februari 1939 heeft als kop:

“Een Dominees Roman” verder is vanuit denominatie van de krant de kritiek niet mals: *“Immers Anna Hers koos een theologisch onderwerp, en wat zij ook zijn moge, zij is zeker geen godsgelerde, tot abstracte bespiegelingen over wezen en waarde der leer van de Nederduitsch Hervormde kerk geroepen. Hiermee is haar werk grootendeels veroordeeld”*.

De “Haagsche Courant” van 17 januari 1939:

“de stijl van Anna Hers is wat stroef, het is of zij zich nog los moet schrijven. Er wordt zwaar getheoretiseerd en geredeneerd, waardoor de roman niet wint aan leesbaarheid”.

“Tubantia” van 16 februari 1939: *“laat Anna Hers zich tot haar meisjesboeken bepalen. Daarin is ze goed, doch laat zij niet grijpen naar stof, die boven haar kunnen gaat”*.

In 1938 komt bij haar vaste uitgever Van Holkema & Warendorf nog een boek uit in de knalserie onder de titel: “Moeders Voorbeeld”. Nu Anna Hers is teruggekeerd naar het genre meisjesboeken zijn de recensies weer lovend: “Bataviaansch Nieuwsblad” van 19 december 1938 :

“Een boek dat zeker een plaatsje verdient onder de kerstboom”.

“Het Algemeen Handelsblad” van 12 november 1938 gaat nog verder in de loftuiting

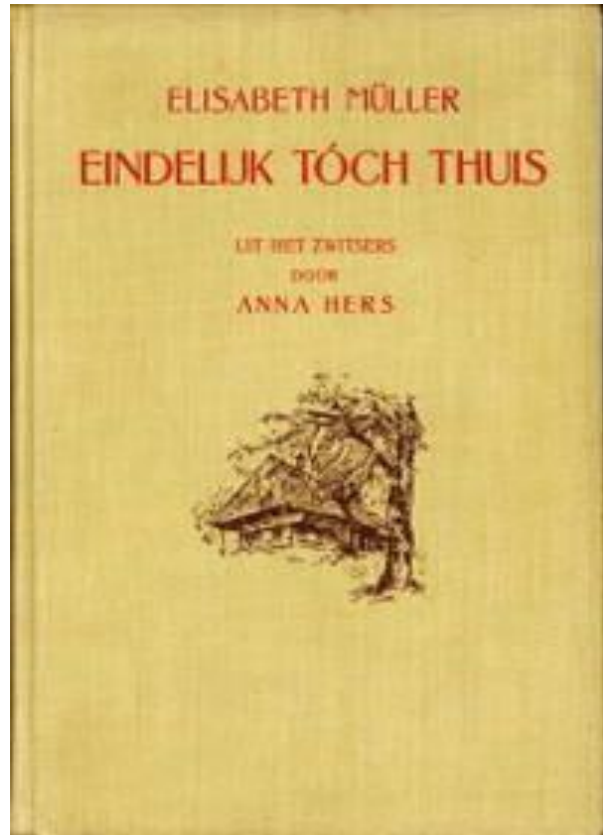
“Evenals “Beugeljong” en “Beugeljong getrouwd” zal ongetwijfeld ook “Moeders Voorbeeld” een welkome aanwinst blijken voor het boekenrekje in menige meisjeskamer”.

De Tilburgsche Courant van 3 december 1938, meld:

“Een boek vol begrip van den geest der jonge gymnasiasten, frisch en boeiend heeft Anna Hers het huishouden beschreven van de Dominee’s weduwe Verweer”.

boekcover “Teus ziet het spoor”

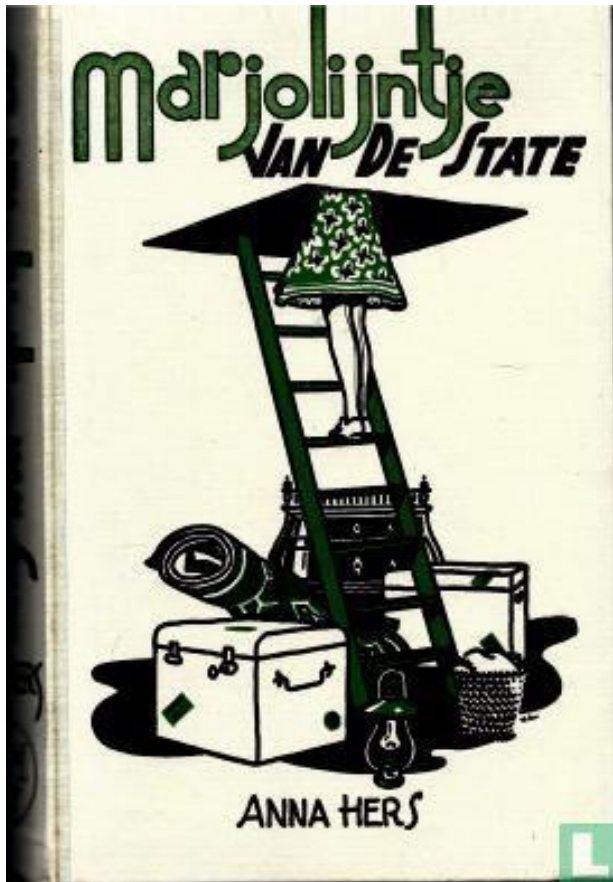
boekcover “Eindelijk thuis”

In 1938 heeft Anna Hers erg veel geschreven, ondanks haar succes met haar kinderboeken probeert zij steeds zich op andere terreinen te begeven zoals dichtbundels of boeken met een diep religieuze ondertoon. In de loop van dat jaar heeft ze, bij haar vaste uitgever een manuscript van een dichtbundel ingeleverd onder de titel: “Uit hoger regionen”. Deze antwoordt haar op 7 september, dat zij dit boek niet willen uitgeven. Het aangeleverde manuscript pas niet in hun genre. De uitgever wijst er fijntjes op dat haar eerder dichtbundels niet van dien aard zijn geweest dat het verantwoord is deze bundel uit te geven, ook al zou ze afzien van een honorarium. In 1939 heeft Anna zich weer gestort op een jeugdboek, het boek komt weer uit bij haar eigen uitgeverij Van Holkema & Warendorf onder de titel: “Teus ziet het Spoor”. In dit boek is ze dicht bij het genre gebleven, wat bij haar lezers in de smaak valt. Dan zijn ook de recensies van een andere en positievere aard:

De “Haagsche Courant” van 24 november 1939: *“Anna Hers is hier in haar element. Haar trekken de misdeelden, gebrekkige en zwakken vooral de meest aan [...] dan weet zij gevoelige snaren te raken”.*

Het Algemeen Handelsblad geeft als recensie: *“Anna Hers heeft over het algemeen genoeglijke en gevoelige en originele verteltrant”.*

En de “Nieuwe Tilburgsche Courant” van 7 december 1939 geeft als haar mening: *“Het werk en de idealen van Teus, terwijl zij in een kindertehuis voor verpleegster wordt opgeleid, zullen veel van onze meisjes boeien”.*

boekcover "Marjolijntje van de State"

vertaalfouten in: *"We geloven graag dat dit "Eindelijk thuis" in de oorspronkelijke uitgave een heel mooi boek is. Het heeft er alle kwaliteiten voor. Maar de Hollandsche bewerking is, ondanks de toewijding van de vertaalster-het moet ons van het hart! - hopeloos verpruts! – jammer dat de uitgever dat niet gemerkt heeft, vóór hij de vertaling ter zetterij gaf".*

In 1941 komt bij haar vaste uitgever het boek "Marjolijntje van de State" uit. Met dit genre schijnt Anna Hers weer teruggekeerd, in het genre boeken wat het best bij haar schrijversstijl past, de recensies in de verschillende kranten zijn positief. Dagblad "De Tijd" van 30 november 1941: *"Het gegeven is uitgewerkt tot een gevoelig geschreven verhaal, waaruit diep christelijk geloof en vertrouwen spreekt".*

"Het Agrarisch Nieuwsblad" van 3 december: *"Door het hele verhaal heeft Anna Hers een diep religieuze draad geweven en zuiver is haar conclusie dat geen offer voor niets wordt gebracht".*

En het "Haarlems dagblad" van 31 december 1941: *"Een prettig en frisch voor oudere meisjes".*

In 1943 komt het boek "Frouwientjes levenskansen" uit bij uitgeverij Van Holkema & Warendorf.

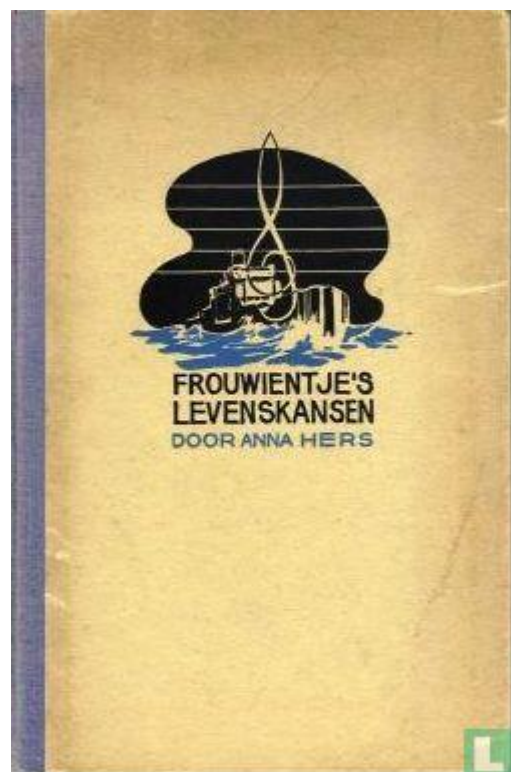
Waarschijnlijk doordat de Tweede Wereldoorlog nog in volle gang is, is er in de pers blijkbaar geen aandacht voor

Omstreeks 1940 vraagt uitgeverij Ploegsma uit Amsterdam Anna Hers het boek "Das Schweizer Fähnchen" van Elisabeth Müller vanuit het Zwitsers te vertalen. Met als Nederlandse titel: "Eindelijk thuis". Hoe de uitgever bij haar is terecht is gekomen als vertaalster, is niet duidelijk. Uit de brief van uitgever Ploegsma van 23 april 1942 zou de indruk kunnen ontstaan dat Anna Hers in eerste instantie het werk gratis te hebben gedaan, om later bij winst door de uitgever betaald te worden.

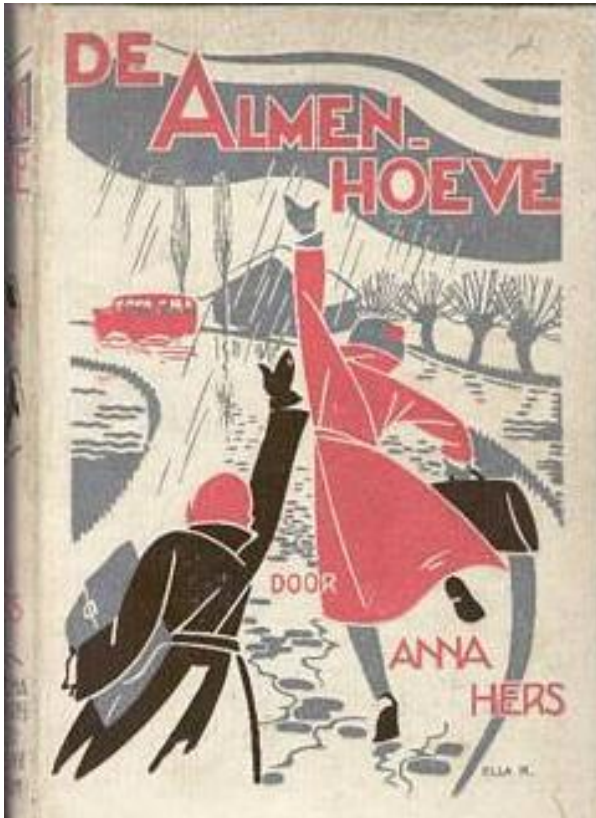
Ploegsma schrijft haar: *"Wij voor ons hebben nog altijd het gevoel dat wij bij u in de schuld staan.*

Al stellen wij het zeer op prijs, dat u tegenover het risico dat wij namen bij de vertaling een zo royale houding aannam". Er blijkt dat er in het eerste kwartaal van 1942 winst te zijn gemaakt op het boek en maken f 75,- over. Ook vraagt Ploegsma of zij lid is geworden van de door de Duitsers ingestelde cultuurkamer. De reacties op de vertaling zijn niet altijd positief. Het blad "Het Vaderland" geeft op 22 november 1940 als haar mening: *"Een boeiend boek voor jongens en meisjes van 10 jaar af".*

Het Utrechts Volksblad van 15 november 1940 is ronduit vernietigend, is zitten grammaticale

boekcover "Frouwientjes levenskansen"

boekcover "Almenhoeve", 1^e druk

het manuscript tot na de oorlog te bewaren. Naar later zal blijken uit een brief van de uitgever van 8 juni 1945, heeft Anna het boek "Zuster Agnes" geschreven tijdens haar ziekte: *"zo is elke belevenis voor u een bron van inspiratie"*, schrijft haar uitgever. Toch komt er in dat jaar wel nog een 6^e druk van "Het Beugeljong" en een 2^e druk van "Moeders Voorbeeld". Op 7 december 1943 schrijft uitgever Van Holkema & Warendorf aan Anna Hers dat zij via een Belgische relatie vergunning kunnen krijgen voor de uitgave van een klein aantal kinderboeken. De uitgever dacht aan het boek "Almenhoeve" en vraagt of zij akkoord gaat met een honorarium van f 100,-

Uit een brief van 14 december 1944 van de uitgever aan haar, begrijpen we dat de uitgeverij veel plannen heeft voor als de oorlog eens voorbij zal zijn. Zij willen enkele herdrukken van Anna's boeken laten drukken maar dit wordt bemoeilijkt door de papierschaarste en dat drukkerijen zwaar beschadigd zijn tijdens de oorlog. Uit de brief blijkt wel dat de uitgever wel wat geld wil overmaken als daar behoefte aan is. Na de bevrijding komt het contact tussen uitgever en schrijfster weer op gang. Op 31 mei 1945 heeft Anna haar uitgever weer geschreven. Al op 8 juni komt er een antwoord van de uitgever, waaruit duidelijk wordt wat de inhoud was van haar schrijven. Uit het antwoord begrijpen we dat Anna in het laatste oorlogsjaar ziek is geweest door ondervoeding. Kort na de bevrijding is de letterkundige professor Nicolaas Anthony Donkersloot aangesteld om het proces van zuivering van kunstenaars te begeleiden, die zich hadden aangemeld bij de door de Duitsers ingestelde cultuurkamer. En in die hoedanigheid was er een persbericht verzonden. Donkersloot was ook medeoprichter en voorzitter van de Nederlandse federatie van de beroepsvereniging van kunstenaars. Ook zijn er vijf Ereraden ingesteld, waaronder een Egeraad voor letterkundigen. Anna Hers, zou zich indertijd hebben aangemeld bij de cultuurkamer en voelde zich waarschijnlijk door het persbericht van professor Donkersloot aangesproken. In juli 1945 schrijft Anna een brief aan de "Nederlandsche federatie van kunstenaars beroepsvereniging" naar aanleiding van het persbericht. Anna verweert zich in een vier pagina's vol getypte brief, vol met religieuze teksten.

Uit de correspondentie blijkt dat Anna op 6 oktober 1945 een brief heeft ontvangen van de ereraad voor letterkundigen. In een brief van 14 oktober 1945 reageerde zij hier op:

dit boek. In een brief van 22 augustus 1943 vraagt Anna Hers een boek van "Frouwietjes levenskansen" op te sturen naar een pupil. In de brief gaat Anna Hers dieper in op haar werk met probleemgevallen van de jeugd. In een brief van 26 augustus antwoordt haar uitgever dat het interessant lijkt om t.z.t. eens een boek te schrijven, over een geval dat zij van nabij heeft meegemaakt. Dat zal volgens de uitgever zeker de interesse hebben van de rijpere jeugd. In de brief van 22 augustus heeft Anna een voorstel gedaan voor een nieuw boek voor de leeftijd van 10 - 80 jaar. Het zou moeten gaan over een familie. De uitgeverij vraagt haar om het niet te veel een familieaccent te geven, waardoor het voor de buitenstaander een familiechroniek wordt. Waarschijnlijk heeft Anna Hers gevraagd tekeningen op te nemen van haar schoonzus Stientje Hers-Stein, de uitgever vraagt eerst wat tekeningen te mogen zien. In de brief van 26 augustus spreekt de uitgever de hoop uit, in verband met papierschaarste, dat hij vergunning krijgt voor een kleine heruitgave van "Het Beugeljong". Voor het ingeleverde manuscript van "Zuster Agnes" is geen vergunning verleend voor de aankoop van papier. De uitgever stelt haar voor

“uw schrijven van 6 oktober 1945 heeft mij leed gedaan. Meer leed dan ik u wel duidelijk zal kunnen maken. Toen ik enkele maanden terug via de pers kennis nam van het feit, vermeld in een interview met professor Donkersloot, dat de houding van de auteurs, die zich alleen simpel bij de cultuurkamer aanmelden, toch nog sterk afgekeurd werd [...] van de cultuurkamer heb ik nooit meer iets gemerkt, geen halve cent contributie moeten betalen.

Verder in de brief ontkent ze toch weer zich te hebben aangemeld bij de cultuurkamer. Opmerkelijk is dat Anna Hers wel een zgn. ariërverklaring heeft getekend, wat was vereist voor aanmelding bij de cultuurkamer, zij zegt in de brief hier zelf over:

“Uw verwijt dat ik een ariërverklaring heb getekend, kan ik u slechts opmerken, dat dit een consequentie was die ik had te aanvaarden”.

Verdere correspondentie over deze kwestie is in haar archief niet aanwezig, de kwestie heeft blijkbaar geen gevolgen voor haar gehad. Uit niets blijkt dat Anna Hers iets is te verwijten over haar gedragingen tijdens de oorlog. Hooguit dat een sterk gelovende en pacifistische ingestelde Anna Hers, in een soort naïviteit zich heeft aangemeld bij de cultuurkamer. In de loop van 1946 heeft zij een manuscript van een dichtbundel brieven aan haar uitgever Van Holkema & Warendorf aangeboden. Uit een brief van 18 oktober 1946 die Anna ontvangt van de kunstdrukkerij v/h Mouton & Co, kunnen we opmaken dat Van Holkema & Warendorf het heeft afgewezen.. Deze kunstdrukkerij wil het werk ook niet uitgeven, gelet op de goede relatie die zij hebben met Van Holkema & Warendorf.

Langzamerhand komt er een verschuiving in het werk van Anna Hers, eerst kinderboeken die steeds goed zijn ontvangen. Nu wil zij meer gaan toelagen op het schrijven over geloofszaken, pacifisme en paranormale zaken. In een brief van Van Holkema & Warendorf van 19 oktober 1946 is op te maken dat Anna een manuscript heeft aangeboden die zij paranormaal heeft doorgekregen. De uitgever belooft eens rond te kijken bij welke uitgever, zij voor dergelijk werk kan benaderen.

Op 19 november geeft Van Holkema & Warendorf de naam door van de heer Methorst van uitgeverij “De Driehoek” in 's-Graveland. Deze uitgeverij profileert zich als uitgever van “goede boeken en tijdschriften op vooruitstrevende grondslag”. Deze uitgever bericht haar op 16 december 1946:

“Het is de instelling van de aardse mens, die zich vol bewondering en eerbied richt tot de machten aan gene zijde en die daardoor kritiekloos staat tegenover al het onzichtbare en boodschappen van onzichtbare machten. Wij ontkennen geenszins het bestaan van dergelijke machten en wezen, maar stellen er prijs op deze aan ons eigen inzicht en oordeel en dus kritiek te onderwerpen. Wij willen tot iedere prijs vermijden, ook door het gebruik van verheven taal, dat dergelijke boodschappen zonder meer als gezaghebbend worden aanvaard”.

boekcover “Zuster Agnes”

Het boek “Zuster Agnes” zal snel uitkomen, schrijft uitgever Van Holkema & Warendorf op 24 januari 1947, het honorarium is f 500,-. Ook vragen zij om het manuscript van het boek “Almingshoeve”.

Op 10 februari 1947 schrijft Truus Lukkien aan Anna Hers: *“intens blij was ik toen ik uw boek “Zuster Agnes” ontving, fijn vond ik uw gedachte om dit boek ook aan mij op te dragen”.*

Over de verkoop van de verkoop van boeken uit de periode 1941- 1945 ontvangt Anna Hers nog een honorarium van f 1.650,- van uitgever Van Holkema & Warendorf.

In 1947 klagen de boekhandelaren dat er een erg groot aanbod is van kinderboeken met te hoge prijzen, de uitgever stelt voor in een brief van 18 november 1947 aan Anna, om het "Beugeljong" en "Beugeljong getrouwd" in een goedkopere uitgaven uit te geven. Het aangeboden honorarium voor deze herdruk is f 125,-.

Anna blijft volharden in het uitgeven van spirituele boeken, op 14 maart 1948 heeft zij uitgever "De Driehoek" weer benaderd met een spiritueel manuscript. In een reactie van 19 maart is de uitgever stellig in zijn afwijzing: *"alleen boeken uitgeven die zij werkelijk goed vinden"*. Blijkbaar heeft Anna ook gevraagd naar de kosten indien zij het zelf zou uitgeven. De uitgever doet nog de suggestie om het in samenwerking te doen met de spiritistenvereniging "Harmonie". Als zij op 10 augustus de gevraagde calculatie ontvangt van "De Driehoek" blijkt dat voor f 830,- duizend boeken gedrukt kunnen worden. Anna vraagt aan Van Holkema & Warendorf wat zij vinden van de calculatie. In eerste instantie vinden zij in een brief van 24 augustus de calculatie erg hoog is, om daar op 8 september weer op terug te komen.

Inmiddels heeft Anna Hers op 25 augustus

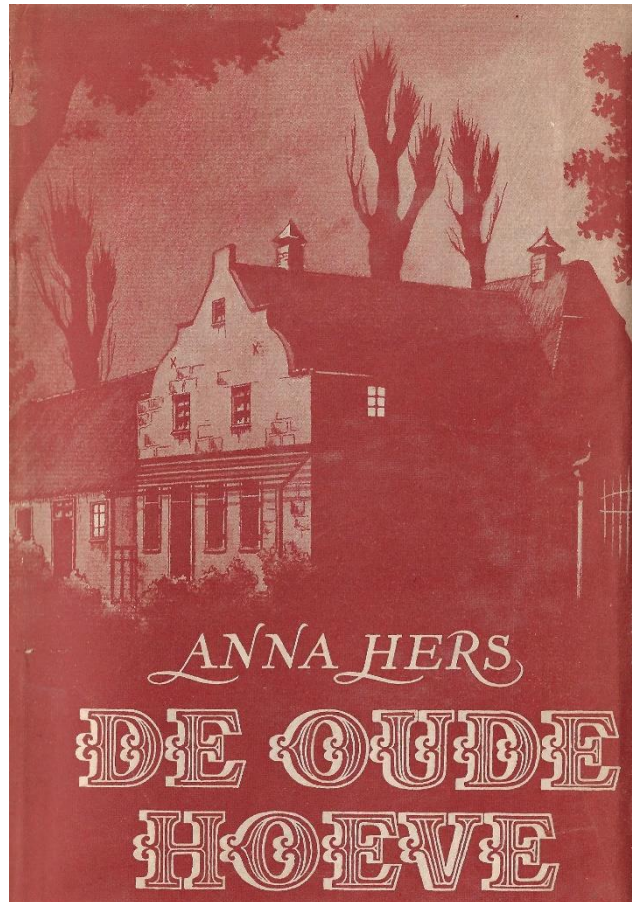
1948 een gesprek gehad met de Rotterdamse uitgever W.L. & J. Brusse om het spirituele manuscript gedrukt te krijgen. Ook deze uitgever ziet er geen heil in. In de kantlijn van de uitnodigingsbrief van de uitgever schrijft Anna Hers: *"zijn geneigd het manuscript te lezen, doch bewegen zich niet op dit terrein, zij geven uit op zo ruim mogelijk gebied. Bezwaar wel dat zij voor afzet gebied minder bekend zijn met de categorie mensen, die zij hiervoor moeten bereiken"*.

Om het boek toch gedrukt te krijgen benaderd Anna Hers weer "De Driehoek", waarschijnlijk om het boek dan maar voor eigen rekening te laten drukken. Op 16 september 1948 verwijst "De Driehoek" wegens drukte en schaarste in papier, haar door naar Fa. Van Stockum of Mouton in Den Haag.

Het manuscript is niet in boek verschenen. Op advies van haar schoonzus Stientje Hers-Stein schrijft Anna Hers een autobiografisch boek over haar belevenissen als kind bij haar grootouders Van Eeten op het landgoed "Almingshoeve" in Uitwijk. Anna heeft het manuscript, waar eerder door de uitgever om was gevraagd, onder de titel:

"De geschiedenis van Almingshoeve" verzonden naar Van Holkema & Warendorf.

Op 9 april 1947 schrijven zij het manuscript met veel genoegen te hebben gelezen, maar willen toch wat aanpassingen: *"eerst de leeftijd categorie 10- 80 jaar, omdat het boek wel gaat over een kind, maar niet voor jonge kinderen geschikt. Ook zou er verwarring kunnen ontstaan met het boek "Almenhoeve". En ten tweede de hoofdpersoon Zieltje, wij zouden het boek gewoon "Zieltje" noemen"*. Het boek heeft de titel gekregen: "De Oude Hoeve". Opgedragen aan Madelon, Chris en Hans, kleinkinderen van haar broer Floris. In het archief van Anna Hers zijn twee ansichtkaarten aanwezig die mogelijk bij het schrijven als herinnering van nut zijn geweest één met de kerk van Uitwijk, met achterop geschreven: *"schoolhuis waar Zieltje slachtvisite maakte en Jan 'wol verslindende- de jongens woonde- De pastorie is hierop niet te zien"*. De tweede ansichtkaart is van "Het Slot" in Rijswijk met daar achterop: *"Daar begonnen de herinneringen. En waar Zieltje eerste ervaringen was de kaarsenkroon". 't huis waar de deftige familie afgehaald werd met de ezelwagen"*.

boekcover "De Oude Hoeve"

Staan „Ede Slot“ bijna

ansichtkaarten boek “De Oude Hoeve”

Schoonzus Stientje schrijft na het uitkomen van het boek op 30 juni 1949 aan Anna: *“boek met veel plezier gelezen, heb menigmaal hardop zitten lachen, hoewel er veel was wat ik al wist, je foto plak ik voorin het boek”*.

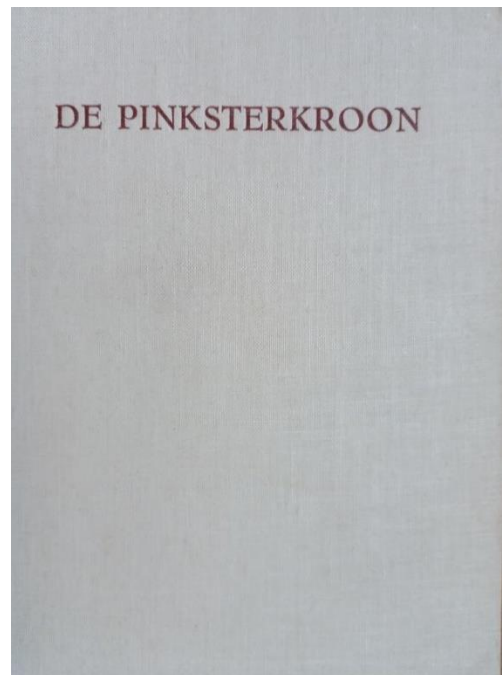
In april 1950 heeft Anna Hers contact gezocht met het Rotterdamse oogziekenhuis, om na haar overlijden haar hoornvlies ter beschikking te stellen. Op 17 april schrijft dr. H.J. Flieringa een brief aan haar waarin hij haar voor haar aanbod bedankt. Hij adviseert haar om in een document dit vast te leggen voor de nabestaanden. In de jaren daarna blijft het wat stil rond de schrijfster Anna Hers. In 1952 zijn er heruitgaven van haar succes boeken de 8^e druk van “Het Beugeljong” en de 3^e druk van “Beugeljong getrouwd”.

Wel doet Anna Hers mee aan een project met diverse andere auteurs onder de naam “De Pinksterkroon” van uitgever Van Gorcum & Comp.

Er wordt in 1953 door de AVRO een hoorspelwedstrijd uitgeschreven, Anna stuurt een hoorspel in onder de naam “potje Patience”. Het hoorspel van Anna viel niet in de prijzen Dat schrijft de AVRO op 20 augustus “dat de jury dat zij veel waardering hebben, maar dat het voor één acteur te boekurig was.

Ook is er in dit jaar een 3e druk van het boek “Moeders Voorbeeld”.

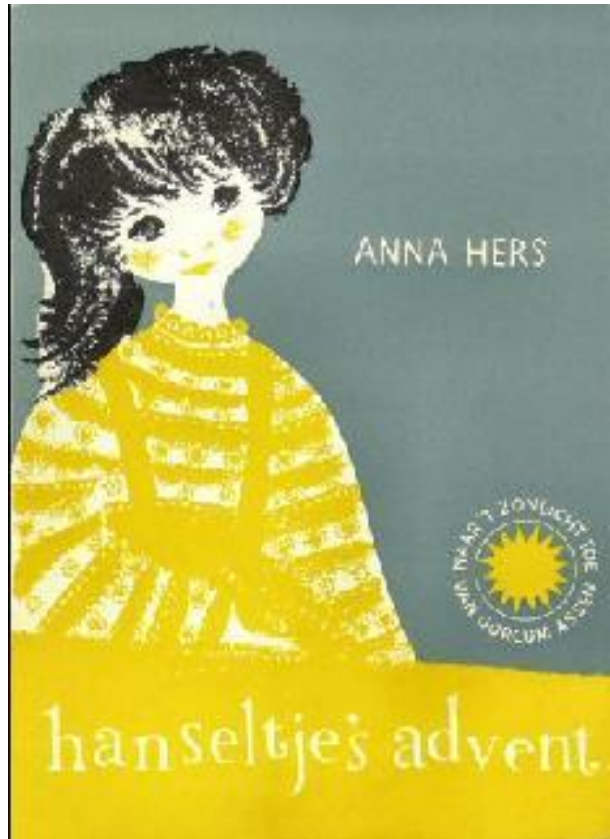
In 1953 komen de verschillende honoraria binnen van Van Holkema & Warendorf f 250,- en van de Koninklijke Van Gorcum & Comp. ontvangt zij f 186,23.

boekcover “De Pinksterkroon”

boekcover "Toop en haar pupil"

boekcover "Hanseltje's advent"

In 1954 komt bij uitgever Van Holkema & Warendorf het boek "Toop en haar pupil" uit. Anna Hers krijgt hiervoor een honorarium van f 500,-. Voor de overige titels f 250,-. In 1955 werkt Anna mee met diverse andere auteurs aan een bundel paasverhalen onder de titel: "Wees blij met ons" van de uitgeverij Van Gorcum & Comp. De samenwerking bevalt Anna zo goed dat zij in 1957 meewerkt aan een bundel Kerstverhalen onder de titel: "Toen ging de hemel open". In 1958 is de 9^e herdruk van haar succesboek "Het Beugeljong" uit 1927. In het zelfde jaar komt haar boek "Hanseltje's advent", een uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Vrijzinnige Zondagscholen. Het is een zondagsschoolboekje die bij bijzondere gelegenheden aan kinderen als geschenk wordt gegeven. In 1960 ontvangt Anna van uitgever Van Gorcum & Comp. een honorarium van f 186,23. Op 9 januari 1963 schrijft Van Holkema & Warendorf aan Anna, dat een bevriende Vlaamse uitgever Nagels van Heideveld, uitgever van kinderpockets, twee boeken van Anna wil uitgeven. De boeken "Toop en haar pupil" en "Zuster Agnes". Zij betalen volgens de uitgever 5% van de verkoopprijs, met als voorschot f 375,-. Inmiddels heeft Anna Hers geschreven hier akkoord mee te zijn. Op 29 januari bedankt Van Holkema & Warendorf haar voor haar medewerking. Eén van de uit te geven titels is gewijzigd in "Moeder voorbeeld". In 1964 ontvangt Anna van Van Holkema & Warendorf nog een honorarium van f 625,-

De jaren in Rotterdam

Zoals eerder beschreven verhuist Anna vanuit Oud-Beijerland naar Rotterdam. Zij gaat op 9 december 1927 wonen op een etage van het door haar moeder gekochte pand aan de Prins Hendriklaan 6a op het Noordereiland. In de rubriek Spreeuwenpraat in "Het Vrije Volk" van 10 juni 1963 vertelt Anna over het leven op het Noordereiland:

"Hier op het eiland is het toch altijd meer dorps geweest er wonen op het Noordereiland veel schippers, ik wordt veel aangesproken en begroet. We sluiten aan bij een begrafenis en van de mensen in je rij krijg je kaarten in de bus. We weten ook of er iemand slecht ligt en als de auto van dr. Peters voor de deur staat, vragen ze me of mijn kat ziek is".

Nadat zijn in 1930 het jeugdwerk in "Ons Huis" vaarwel heeft gezegd, krijgt zij de leiding over het jeugdwerk in clubhuis "De Eendenkooi" in de Rotterdamse wijk Spangen. Later is "De Eendenkooi" samengevoegd met "Het Wester Volkshuis" en "De Arend". Ook hier waren handarbeid voor de jeugd, naai- en kookclubs voor vrouwen en diverse uitstapjes. In de wijk Spangen kwam ze in contact met maatschappelijke problemen van de grote stad, alcoholisme, armoede en prostitutie. Door haar hulp werd zij ook wel "de Engel van Spangen" genoemd. Later zou één van de bezoekers van "De Eendenkooi" "Anna Hers een schat van een vrouw" noemen. In 1934 verliet zij door haar zwakke gezondheid het jeugdwerk in Spangen.

Dat mensen in Spangen haar, na al die jaren niet zijn vergeten, blijkt uit een brief van J. van Bakel, die op 1 april 1957 Anna nog bedankt dat zij haar jongste dochter elke avond kwam verzorgen, door natte kompressen te leggen toen haar dochter ziek lag met pleuritis. In de 30er jaren treedt zij ook regelmatig op als vertegenwoordiger namens de Algemene Vrouwenbond voor Vrede. Op zaterdag 7 januari 1932 houdt zij voor de Humanitaire en idealistische radio omroep (HIRO) een radiopraatje van een half uur voor kinderen namens de Vrouwenbond voor Vrede.

Zaterdag 7 Januari 1932.

Huizen: golflengte 296 m.

4 uur: Uitzending voor den A/g. Nederl. Vrouwen-Vredesbond. Een half uurtje voor de kinderen, verzorgd door mej. Anna Hers.

"Het Vaderland" 4 januari 1933

STICHTING *Persodienst Werldfederalisten*
SECTIE REGISTRATIE WERELDBURGERS — POSTBOX 4083 AMSTERDAM

Bewijs van Inschrijving
VOOR PERSONEN VAN 20 JAAR EN OUDER

Naam: Hers,
Voornamen: Anna Gerardina
Adres: Prins Hendriklaan 6a
Woonplaats: Rotterdam

Nr. 002223
GESTORTE BIJDRAGE
f 0,60

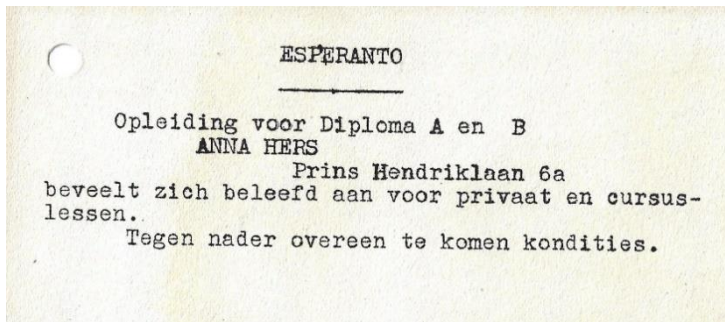
VERKLARING: Houder dezes verklaart met het streven naar federale wereldregering in te stemmen en acht het wenselijk dat de Neutraalste Regening de volksoorming, welke zal beslissen over het doornemen aan een wereldvredegevoerde vergadering, officieel doet plaats vinden.

Handtekening houder: [Handwritten Signature] De Voorzitter:

In die tijd voelt Anna zich een wereldburger, zij sluit zich aan bij een beweging van Werldfederalisten. De doelstelling van deze federatie, is het streven naar een federale wereldregering. Vanuit die gedachten is het niet vreemd dat zij cursussen gaat volgen om zich te bekwamen in de Esperanto taal. Op 5 november 1932 behaalt zij het diploma A. En op 18 mei 1935 haalt zij ook het diploma Esperanto B. Dit geeft haar de bevoegdheid om cursussen in deze internationale taal te geven.

In "Het Vaderland" van 11 april 1936 het bericht dat een zeventigtal leden van de "Embassies of Goodwill and Fellowship" bijeen komen in Rotterdam. Het doel van deze vereniging is om door middel van persoonlijk contact en contacten tussen kerken, de betrekkingen tussen de staten te verbeteren. Een van de Nederlandse sprekers is Mej. Anna Hers. In de rubriek "Spreeuwenpraat" in "Het Vrije Volk" van 14 oktober 1959, spreekt Anna Hers zich uit over het nut van Esperanto: *"streven naar een verenigd Europa. Waarom dan geen Esperanto op alle scholen? Ik heb zelf kinderen les gegeven, ze leren spelend. En ik kreeg zelfs uit Rusland kinderbriefjes".*

registratie wereldburgers

visitekaartje Esperanto

dun grijs haar". Ondanks een bepaalde afstandelijkheid was zij voor Lenie Saris een speciale hulp op haar eerste schreden van het schrijvers vak. Tot 1941 is Anna Hers volgens haar brief aan dr. Teunissen van augustus 1967, werkzaam te zijn geweest op maatschappelijk gebied. In dat jaar is Anna gedeeltelijk arbeidsongeschikt verklaard.

Op 11 maart 1944 overlijdt haar moeder, Jacoba Sara van Eeten op 85 jarige leeftijd. Uit een brief van 13 maart 1944 van A.K. van Riet aan Anna, weten we dat zij haar moeder tot het laatst heeft verpleegd.

Bij de boedelscheiding in 1946 wordt het pand Prins Hendriklaan 6a voor 2/3 toebedeeld aan Anna en het blote eigendom voor 1/3 aan haar broer Floris. Ook heeft Anna twee aandelen van de Oud-Beijerlandsche Hoogdruk Waterleiding Maatschappij toebedeeld gekregen, evenals een stuk grond van 6 ha in het land van Heusden en Altena. Het land wordt via een notaris verpacht, later zal blijken dat door de ruilverkaveling het stuk land niets waard is. Later zou ook blijken uit een brief van de notaris dat de afwikkeling van de nalatenschap van Jacoba Sara van Eeten niet op alle fronten duidelijk is als het gaat over eigendom of vruchtverbruik van de gronden in Uitwijk. Uit een brief van haar uitgever Van Holkema & Warendorf van 8 juni 1945, kan worden opgemaakt dat Anna in het laatste oorlogsjaar het moeilijk heeft gehad door ziekte en ondervoeding. Anna heeft blijkbaar geen vertrouwen in haar Gorinchemse notaris die haar pachtzaken in het land van Heusden en Altena voor haar beheert. Zij deelt hem mee dat zij haar zaken voortaan laat behandelen door een notaris in Rotterdam. Dat de verhoudingen met de notaris sterk verstoord zijn blijkt uit de laatste zin in haar brief van 20 september 1948:

"ik wens hiermee niet meer lastig te worden gevallen".

Bij haar nieuwe notaris laat Anna Hers op 7 augustus 1948 een testament opstellen. Buiten enkele legaten aan goede kennissen krijgen familieleden persoonlijke eigendommen. Ook werden de Esperantoboeken en brieven vermaakt aan geestverwanten uit de Esperantowereld. Enkele personen krijgen, als persoon, de baten van de door Anna geschreven boeken, zoals "Het Beugeljong", "Beugeljong getrouwd", "Moeders Voorbeeld", "Ko weet uitkomst" en "De Oude Hoeve". Het belangrijkste deel van haar nalatenschap is voor de oprichting van de "Madelonstichting".

In haar biografie schrijft de latere schrijfster Lenie Saris over haar contact met Anna Hers, die zij op aanwijzing van Mej. Kluit van de bibliotheek heeft geschreven. Als antwoord vraagt Anna om toezending van het manuscript: *"nadat ik dit had gedaan werd in op zondagmiddag uitgenodigd bij haar thuis"*.

Lenie Saris beschrijft Anna als: *"een introverte broodmagere vrouw, smal en bleek gezicht, een tanige huid en*

Anna Hers ca. 1953 met insigne van de Esperanto beweging op haar baret

“Het doel van de stichting is in het bijzonder het uitgeven van mijn occulte geschriften en de zich in de nalatenschap bevindende manuscripten en in het algemeen de verbreiding van het spiritisme tot heil der mensheid. De stichting zal dit doel trachten te bereiken door het zoeken van een uitgever voor de in mijn nalatenschap te occulte geschriften en andere manuscripten door de kosten van uitgave de occulte geschriften geheel of gedeeltelijk voor haar rekening te nemen en het op zo ruim mogelijke wijze te verspreiden”.

pand rechts Prins Hendriklaan 6

Het bestuur van de stichting zal bestaan uit drie leden en een raad van advies van zeven personen. Anna heeft zelf de nodige bestuurs- en leden van de raad van advies aangezocht. Onder hen haar voormalige huisarts, een privaattoecent parapsychologie en enkele geestverwanten. De opdracht voor de bestuursleden van de stichting is niet benijdenswaardig. Wat Anna Hers zelf niet is gelukt, namelijk het uitgeven van occulte boeken, is nu een taak van de stichting na haar overlijden. Anna laat op 3 juni 1949 een aanvulling op haar testament maken. Waarschijnlijk is zij met een eerder aangezocht

persoon, in onmin geraakt. Want de bepaling is, dat deze persoon nimmer deel mag uitmaken van het bestuur of de raad van advies van de “Madelonstichting”.

Anna Hers is na het overlijden van haar moeder hoofdbewoner van het grote pand aan de Prins Hendriklaan 6. Er waren in die tijd veel onderhuurders van een etage. In 1950 wordt het pand verkocht aan de makelaar Govert Johannes Brink. De verhuur loopt dan via het kantoor Brink & Kooiman.

Het heeft tot gevolg dat Anna niet zelf kan beslissen, wie onderhuurder wordt of niet. In 1957 loopt het niet soepel tussen Anna en de enkele onderhuurders. In dat jaar moet er zelfs de politie aan te pas komen, als Anna vermoedt dat er bewust op 12 oktober een koffer op de trap is gezet, waardoor zij ten val kwam. Op 14 oktober schrijft zij zelfs een persoonlijke brief aan de hoofdinspecteur van politie van bureau Nassaukade. Volgens de medehuurders van het pand kookt Anna Hers haar eigen potje op een petroleumstel in de gang.

Zoals eerder vermeld heeft Anna geen vertrouwen in het beheer van haar bezit in het land van Heusden en Altena door de Gorichemse notaris, die ze eerder van zijn taak heeft ontheven. Anna Hers doet een beroep op

bij Anna Hers thuis

oude vrienden uit Oud-Beijerland, de rentmeester Jaap Verhagen Sr. Uit het onderzoek van Jaap Verhagen blijkt dat de notaris de aflopende pachtovereenkomsten niet heeft verlengd. Ook blijkt er nog steeds onduidelijkheid te bestaan tussen eigendom en vruchtverbruik in de oude pachtovereenkomsten. Op 8 juli 1950 reist Jaap Verhagen zelf naar Almkerk/Uitwijk voor besprekingen met de opzichter en de pachters.

Omstreeks 1954 gaat Anna Hers zich bezighouden met blinden en slechtzienden, in de rubriek "Spreeuwenpraat" in "Het Vrije Volk" van 23 juni 1964, schrijft zij hierover de volgende:

"Tien jaar geleden werd een neef van mij algeheel blind, ook mijn eigen ogen gingen achteruit dacht ik. En be kroop mij de angst dat ik niet meer kon schrijven. Toen ben ik naar een blindeninrichting gestapt, meer met de bedoeling mijn neef te helpen, ik kreeg het advies: gaat u zelf braillelessen nemen. Dat heb ik gedaan, ik ben een goed jaar op het blindeninstituut geweest. Eerst prikken met de hand, later heb ik zelf een machine gekocht".

Eerder is al beschreven dat Anna boeken wil laten uitgeven die een sterk spiritueel karakter hebben. Volgens Lenie Saris in haar biografie bleek Anna Hers mystiek te zijn ingesteld en te neigen naar de wereld van het ongeziene. Anna Hers had al enkele manuscripten geschreven over parapsychologie, die zij in een kluis bewaarde, de manuscripten zijn nooit uitgegeven. Lenie Saris geeft in haar biografie ook enkele voorbeelden: *"In het huis links bij de kamerdeur stond op een tafeltje een doosje van schildpad met zilveren apostellepeltjes, die Anna had gekregen van een tante. Anna vertelde dat als zij haar om zich heen voel, dat de lepeltjes begonnen te rammelen. Anna Hers wees in een album een foto aan. Een oude dame met pijpenkrullen, dat bleek die tante te zijn".* De tante moet ongetwijfeld Catharina van Eeten zijn geweest, in het boek "De Oude Hoeve" tante Ka. Lenie Saris zou bij een dergelijk geval aanwezig zijn geweest. Verder verhaalt Lenie Saris: *"dat er in de woonkamer een pluche leunstoel stond die nog van haar vader was geweest. Anna Hers zag hem nog vaak zitten en op zulke ogenblikken was die stoel niet van de grond te krijgen".*

Op 10 maart 1956 overlijdt haar broer Floris Hers. Ook in 1960 is Anna nog bezig met het werven van kandidaten voor bestuursfuncties van de "Madelonstichting". Van de oorspronkelijke aangezochte bestuursleden zijn er enkelen al overleden.

Op 21 augustus 1960 schrijft zij aan één van de aspirant-bestuursleden:

"als auteur heb ik nooit iets geschreven, dat niet uit de psychische wereld mij geïnspireerd werd. Ik ben mij daarvan altijd wel bewust geweest, temeer waar ik als kind reeds vele psychische ervaringen had. Echter sinds 1935 heb ik bewust persoonlijk contact. Dit contact is tot stand gekomen na een bepaald sterfgeval in mijn leven. Toen is gebleken, dat mijn speciale psychische gave sterker was dan ik vermoed had. Het gevolg was, dat ik op die manier heel wat doorgekregen heb".

We krijgen ook nog een inkijkje in de paranormale gedachtegang van Anna Hers als zij reageert op een interview in "De Telegraaf" van 3 augustus 1967 met dr. J. V. Teunissen, psychiater en neuroloog verbonden aan de psychiatrische inrichting "Hulp en Heil" te Leidschendam. De titel van het interview was: "dat zien mensen, wanneer zij sterven". Waarin dr. Theunissen aangeeft: "het is een mysterie als zo lang mensen op aarde leven dat mensen op aarde leven". Anna reageert in een brief aan dr. Teunissen dat zij met grote belangstelling en met algehele instemming het interview heeft gelezen. In het vervolg van de brief vertelt Anna uitvoerig over haar eigen ervaringen:

" In 1915 ongeveer zes weken voor het overlijden van mijn vader, die aan kanker leed, was ik door diverse omstandigheden bij een bevriende dierenarts gelogeed (Pieter Vermaat woont vanaf zijn benoeming op 6 augustus 1904, Oost- Voorstraat 3). Ik had zowel lichamelijk als geestelijk een zware tijd achter de rug, en op een avond was ik vrijwel uitgeput. Om de een of andere reden was die dierenarts heel bezorgt over mij en toen mijn vrienden gingen slapen, ging hij nog eens kijken en vond mij bewusteloos en geen polsslag meer. Ze hebben natuurlijk direct de dokter, de opvolger van mijn vader (Van Beuningen van Helsdingen) laten komen, maar deze kon niets uitrichten. Toen de dokter had een cafeïne injectie willen geven, maar het was oorlog, cafeïne was niet binnen bereik, deed de dierenarts, wat hij bij een paard had gedaan, hij goot mij een lepel cognac in en ging daarmee door, toen ik zuchtte, zo is mij later verteld, want daar weet ik niets van. Na uren kwam ik bij. Iemand probeerde mij zwarte koffie te laten drinken, waar ik bezwaar tegen scheen te hebben gehad. Maar het eerste wat ik zei, was waarom halen jullie mij terug. Had mij toch gelaten, waar ik al was. Ik had de

herinnering aan een lichtende wereld vol kleur. Het vreemde is, dat ik de dokter heb horen roepen: "God man ze sterft". Ondanks dat de dokter dit inderdaad heeft gezegd, kon ik dat niet weten, want ik was te ver weg".

Anna Hers vervolgt in de brief van een ervaring later:

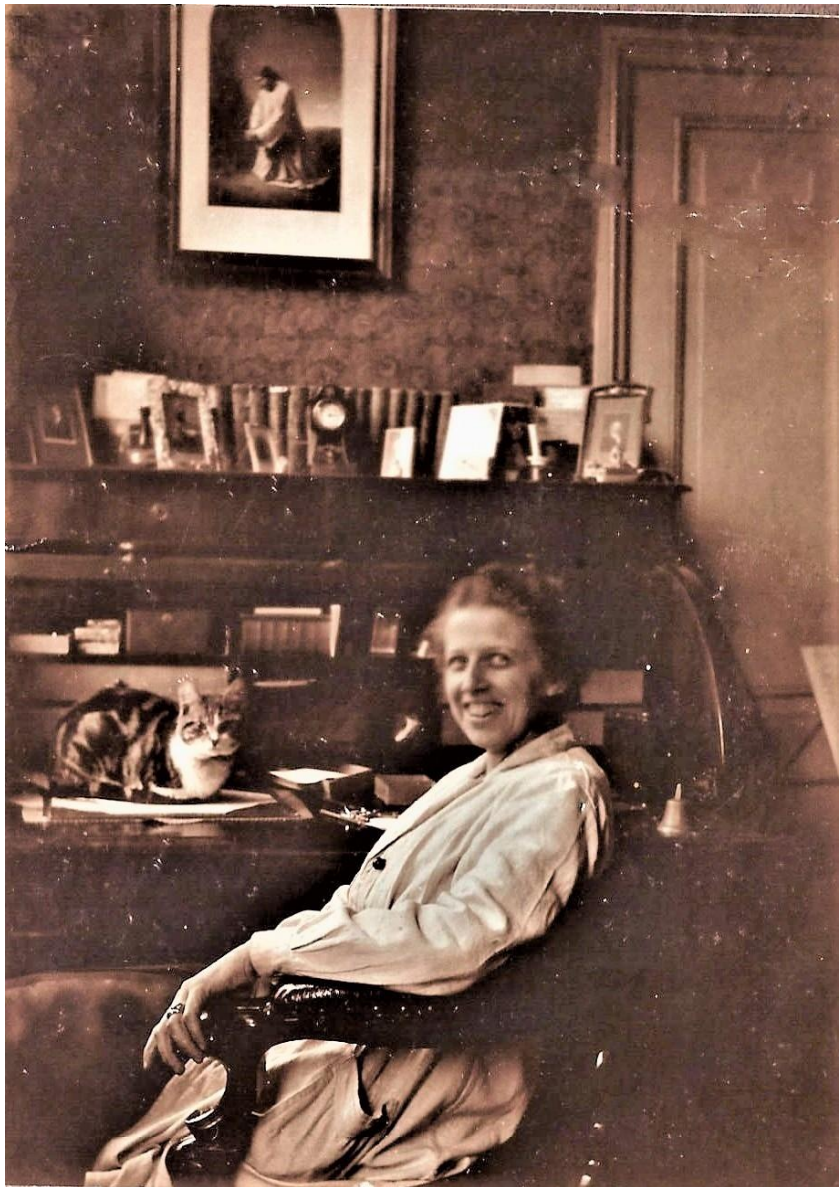
"In 1927 werd ik geopereerd van een blindendarmontsteking, door een griepaanval was ik verzwakt en moest ik veel rusten. In die zwakke toestand werd ik geopereerd. Het was weer hetzelfde een lichtende wereld vol kleur, weer een te overwinnen onwil tot terugkeer. Maar ik had ook een vaag gevoel de operatie meegemaakt te hebben, wat mijns inziens toch onmogelijk was. Toen ik weer thuis was vertelde ik het verhaal aan mijn huisarts, die wist wat er tijdens de operatie was gebeurd en begon het verhaal te vertellen. Ik was tijdens de operatie erg rustig en logisch gaan praten. Van de chirurg nam ik geen notie, maar ik had het alleen tegen hem gericht. Wat ik nu feitelijk gezegd had bleef voor mij wat vaag. Hij mompelde maar zoiets van wij begrijpen het niet, je was helemaal bij, we dachten, dat het alleen maar praten was. Toen was de toestand plotseling anders, waren verschijnselen van hevige pijn, maar ik zei niets meer. Ze hebben toen de narcose verdiept. Echter op mijn huisarts scheen het grotenindruk gemaakt te hebben".

In de 60er jaren stuurde Anna Hers nogal eens een reactie naar de rubriek "Spreeuwenpraat" van "Het Vrije Volk". Zo ook op 4 januari 1963 als het gaat over verwende kinderen:

"Nee kinderen worden te kort gedaan. Zij lijden schade aan hun ziel. Ze snoepen zich een indigestie hebben veel te veel zakgeld en krijgen speelgoed dat technisch af is. Maar de fantasie die goddelijke gave, is het kind uit handen geslagen. Ze kunnen niet zo intens meer spelen als wij het deden. De jute zak die de bruidsjaпон van Doornroosje werd".

In één van de spaarzame interviews van Anna Hers, ging het in "Het Vrije Volk" van 1 april 1957 over haar katten en in het bijzonder kelderkat Mieke.

In haar huis staan verschillende mandjes en petroleumstellen met pannetjes voer voor haar katten, hoeveel zij er op dat moment verzorgt, wil ze niet zeggen, dat blijft geheim. Aan kelderkat Mieke dicht Anna Hers paranormale gaven toe, die haar soms dingen influistert, die anderen nog niet zien.

"Anna Hers met kat"

De laatste jaren leed Anna Hers een wat teruggetrokken leven op het Noordereiland en ontfermde zich nog steeds meer over de zwerfkatten in de buurt. Al gauw stond zij bekend als het “kattenvrouwtje”. Op 8 maart 1968 overlijdt op 82 jarige leeftijd Anna Hers achter haar schrijftafel. Zij wordt enkele dagen gevonden omringd door 17 jonge en oude katten in huis. Anna Hers is in alle stilte bijgezet in het familiegraf.

De afwikkeling van haar nalatenschap gaf nogal wat hoofdbrekens. Het is het stichtingsbestuur blijkbaar niet gelukt om de manuscripten zoals Anna het zelf noemde geestelijke nalatenschap uitgegeven te krijgen bij een uitgever. Er is eerder gekeken door de bestuursleden om de “Madelonstichting” op te heffen. Men kwam er al snel achter dat dit in de huidige vorm grote nadelen had. Het nadeel is bij opheffing van de stichting dat het vermogen van de stichting aan de staat toekomt. Inmiddels eiste de belasting de successierechten op. Een bedrag wat boven het vermogen van de stichting uitging. De belastingdienst dreigde om het onroerend goed executoriaal te verkopen. Er wordt besloten om niet te streven de stichting direct op te heffen, maar te streven dat het stichtingsbestuur de erfenis zal verwerpen. De door Anna gekozen bestuurders treden af. Er kwam via een rechtelijke uitspraak een nieuw bestuur, die de erfenis verwierp en de stichting ontbond. Uiteindelijk is de stichting medio 1979 opgeheven.

Geraadpleegde bronnen

Historische Vereniging Oud-Beijerland, archief Anna Hers.
Historische Vereniging Oud-Beijerland, archief Dr. J. F. Ph. Hers.
Archief Ned. Hervormde kerk Oud-Beijerland.
Archief Vrijzinnigen Nederland Hoeksche Waard te Oud-Beijerland.
"Beijerlandsche Berichten", juni 2014, door Pieter Jan in 't Veld.
"Dan doen we het toch zelf" door Pieter Jan in 't Veld.
"Beroepsjournaal Dr. J. F. Ph. Hers", door P.G.M.G. Perneel.
Anna Hers, door Marion Bloem.
"Uit het oog" door Bernadette Custers
"Uit vervlogen dagen" K. Siderius, (gestencilde versie).
Kunstenaars van de cultuurkamer, Claartje Wesselink, 2014.
Diverse delen uit de rubriek "Speeuwenpraat" van Pieter Spreeuw in het Vrije Volk.